

SOGʻLIQNI SAQLASH VA FARMATSEVTIKA SOHASIDA
KASBIY MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BOʻYICHA
TARMOQ KENGASHI

KASBIY STANDART FELDSHERLIK ISHI

“Feldsherlik ishi” kasbiy standarti 2025-yil 18-dekabrda Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha Respublika kengashi majlisining 114-son bayoni bilan tasdiqlangan “Kasbiy standart shakli” hamda Milliy malaka tizimini rivojlantirish instituti direktorining 2025-yil 19-dekabrda 55-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Kasbiy standartlarni ishlab chiqish va yangilash metodologiyasi”ga muvofiq, Sog‘liqni saqlash va farmatsevtika sohasida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha tarmoq kengashi tomonidan ishlab chiqilgan.

KASBIY STANDART

Feldsherlik ishi

Reyestr raqami:

UZ-KS-2026-T1.0-0056

I. Umumiy ma'lumotlar

1. Ushbu Kasbiy standart oilaviy poliklinika feldsher-akusheri, umumiy amaliyot feldsher-akusheri va feldsher mutaxassislarining kasbiy faoliyatini amalga oshirishda zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, mahorat va mas'uliyat darajasini belgilaydi hamda ularning malakasini baholash, qayta tayyorlash va malaka oshirish tizimini takomillashtirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

2. Ushbu Kasbiy standartda quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

ambulator-poliklinika xizmati – bemorlarga ambulator sharoitda tibbiy yordam ko'rsatish tizimi;

anamnez – bemor bilan muloqot qilish orqali kasallikning kelib chiqishi, rivojlanishi, belgilari va o'tkazilgan kasalliklar haqida ma'lumotlar yig'ish jarayoni;

antiseptika – mikroblarni yo'q qilish yoki ularni kamaytirish maqsadida ishlatiladigan usullar;

antropometriya – insonning jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlarini (bo'yi, vazni, tana aylanasi) o'lchash usullari;

aseptika – mikroblarning tibbiy asbob-uskuna va atrof-muhitda ko'payishini oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar tizimi;

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

DACUM – korxonaning tajribali xodimlaridan iborat ekspert guruhlarida tuzilgan guruh muhokamalarini o'tkazish usuli;

davolash jarayoni – bemorga tibbiy yordam ko'rsatish uchun qo'llaniladigan qadamlar va chora-tadbirlar;

deontologiya – tibbiy xodimlar kasbiy axloq qoidalari va majburiyatlar tizimi;

desmurgiya – jarohatlanganda va suyak singanda bog'lam qo'yish texnikasi va qoidalari haqidagi ta'limot;

epidemiya qarshi chora-tadbirlar – yuqumli kasalliklarning tarqalishini oldini olish uchun amalga oshiriladigan profilaktika ishlari;

feldsher – o'rta maxsus professional tibbiy ma'lumotga ega bo'lgan, shifokorgacha bo'lgan birlamchi va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish, tashxis qo'yish va davolash vakolatiga ega mutaxassis;

fizioterapevtik xizmatlar – kasalliklarni davolashda fizik omillar (massaj, elektr terapiya, issiqlik va boshqalar)dan foydalanish;

gigiyena – inson salomatligini saqlash va kasalliklarning oldini olish uchun amalga oshiriladigan sanitariya va sog'lom turmush tarziga oid chora-tadbirlar;

immobilizatsiya – suyak sinishi, chiqishi yoki qattiq jarohatlanishda tana qismining qimirlamasligini ta'minlash jarayoni;

immunoprofilaktika – yuqumli kasalliklarga qarshi immunitet hosil qilish uchun organizmga vaktsina yuborish tizimi;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kasb xaritasi – kasb nomi, mehnat funksiyalari tavsifi, kasbga qo'yiladigan asosiy xususiyatlar va talablarni o'z ichiga olgan muayyan kasb to'g'risidagi tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kasbiy standartning tarkibiy elementi;

kasbiy standartlar reyestri – bu kasbiy standartlarning nomi, qamrab olingan kasblar, uni qabul qilishga oid qaror (buyruq) rekvizitlari hamda amal qilish muddatini o'z ichiga olgan tizimlashtirilgan ro'yxat;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

mehnat funksiyasi – kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o'zaro ta'sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

norasmiy ta'lim – ta'lim xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobil shakli;

patronaj – aholi xonadonlariga tashrif buyurgan holda fuqarolarning salomatligini nazorat qilish va parvarishlash tizimi;

reproduktiv salomatlik – insonning nasl qoldirish qobiliyati bilan bog'liq jismoniy, aqliy va ijtimoiy farovonlik holati;

sanitariya – atrof-muhitni tozalikda ushlab, yuqumli kasalliklarning tarqalishini oldini olishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar tizimi;

skrining – kasalliklarni erta aniqlash maqsadida aholining ma’lum bir qatlami orasida o’tkaziladigan ommaviy tibbiy tekshiruvlar;

sterilizatsiya – tibbiy asbob-uskunalar va bog’lov materiallaridagi barcha turdagi mikroorganizmlarni to’liq yo’q qilish jarayoni;

umumiy amaliyot feldsher-akusheri – birlamchi tibbiy yordam muassasalarida faoliyat yuritayotgan, bemorlarni kuzatish, tibbiy xizmatlar ko’rsatish va salomatlikni saqlashda qatnashadigan tibbiy xodim;

vital ko’rsatkichlar – inson hayoti uchun eng muhim belgilar: tana harorati, arterial qon bosimi, puls va nafas olish soni;

yurak-o’pka reanimatsiyasi – yurak to’xtab qolganda va nafas olish to’xtaganda hayotiy faoliyatni tiklashga qaratilgan shoshilinch chora-tadbirlar majmuasi.

3. Kasbiy standartni ishlab chiqishga asos bo’lgan normativ-huquqiy hujjatlar:

O’zbekiston Respublikasining 1996-yil 29-avgust “Fuqarolar sog’lig’ini saqlash to’g’risida” gi 265-I-son Qonuni;

O’zbekiston Respublikasining 2015-yil 26-avgust “Aholining sanitariya-epidemiologik osoyishtalik to’g’risida” gi O’RQ-393-sonli Qonuni;

O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 25-aprel “Birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini aholiga yaqinlashtirish va tibbiy xizmatlar samaradorligini oshirish bo’yicha qo’shimcha chora-tadbirlar to’g’risida” gi PQ-215-sonli Qarori.

O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentabr “O’zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to’g’risida” gi PQ-345-sonli qarori;

O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 5-sentabr “O’zbekiston Respublikasi Sog’liqni saqlash vazirligi tizimidagi tibbiyot tashkilotlarida O’zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti mablag’lari hisobiga tibbiy yordam ko’rsatish tartibi to’g’risida” gi nizomni tasdiqlash haqidagi 696-sonli qarori.

4. Ushbu Kasbiy standartda quyidagi qisqartirishlar qo’llaniladi:

ABCDE – Shoshilinch yordamda birlamchi ko’rik protokoli;

TMR – Tarmoq malaka ramkasi;

IFUT – Iqtisodiy faoliyat turlarining umumdavlat tasniflagichi;

SES – Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi xizmati;

SSV – Sog’liqni saqlash vazirligi;

TVI – Tana Vazni Indeksi;

UTT – Ultratovush tekshiruvi (UZI);

EKG – Elektrokardiogramma;

OIV / OITS – Odam immunitet tanqisligi virusi / Orttirilgan immunitet tanqisligi sindromi;

START – Ommaviy jarohatlanishda saralash algoritmi;

GPS – Global joylashuvni aniqlash tizimi (Global Position System).

II. Kasbiy standartning pasporti

1.	Kasbiy standartning nomi	Feldsherlik ishi	
2.	Kasbiy faoliyatning asosiy maqsadi	Aholiga shoshilinch va birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini ko'rsatish, shifokorgacha bo'lgan tashxis qo'yish, bemorlarni parvarishlash, patronaj xizmatini amalga oshirish hamda ona va bola salomatligini muhofaza qilish	
3.	IFUT bo'yicha seksiya, bo'lim, guruh, sinf va kichik sinf	R seksiyasi. Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish; 86 – Sog'liqni saqlash sohasidagi faoliyat; 86.9 – Sog'liqni saqlash sohasidagi boshqa faoliyat; 86.94 – Hamshiralik va akusherlik faoliyati; 86.94.0 – Hamshiralik va akusherlik faoliyati.	
4.	Kasbiy standartning qisqacha mazmuni	Ushbu kasbiy standart sog'liqni saqlash tizimining birlamchi bo'g'ini va shoshilinch tibbiy yordam xizmatida faoliyat yurituvchi Feldsher, Oilaviy poliklinika feldsher-akusheri hamda Umumiy amaliyot feldsher-akusheri uchun yagona malaka talablarini belgilab beradi. Mazkur hujjat mutaxassisning bemorlarni mustaqil qabul qilish, birlamchi tashxislash, davolash muolajalarini bajarish, patronaj xizmatini olib borish, hayot uchun xavfli holatlarda shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish hamda ona va bola salomatligini muhofaza qilishga yo'naltirilgan faoliyatini to'liq qamrab oladi va ushbu mutaxassislarni ishga qabul qilish, faoliyatini baholash hamda o'quv dasturlarini ishlab chiqish uchun me'yoriy asos bo'lib xizmat qiladi.	
5.	Qamrab olingan kasblar ro'yxati va malaka darajasi	Kasblar kodi va nomi:	TMR dagi malaka darajasi:
		32220002 Oilaviy poliklinika feldsher-akusheri	5
		32220003 Umumiy amaliyot feldsher-akusheri	5
		32530001 Feldsher	5

III. Kasbiy faoliyat turining funksional xaritasi

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
1	32220002 Oilaviy poliklinika feldsher-akusheri	A1.5	Oilaviy poliklinikada ayollar va bolalarni qabul qilish hamda birlamchi ko'rik o'tkazish	A1.01.5	Bemor bilan deontologiya qoidalariga rioya qilgan holda muloqot qilish, shikoyatlarini tinglash va anamnez yig'ish
				A1.02.5	Bemorlarning antropometrik ko'rsatkichlarini va homilador ayollarning chanoq o'lchamlarini o'lchash
				A1.03.5	Vital ko'rsatkichlarni aniqlash va tibbiy hujjatlarga qayd etish
				A1.04.5	Homilador ayollarning qornini paypaslash, homila joylashuvini aniqlash va homila yurak urishini eshitish
				A1.05.5	Birlamchi tekshiruv natijalariga ko'ra xavf omillarini aniqlash va zarurat bo'lganda oilaviy shifokor ginekolog ko'rigiga yo'naltirish
		A2.5	Homiladorlar, tug'ruq yoshidagi ayollar va bolalar monitoringini olib borish	A2.01.5	Homilador ayollarni erta muddatlarda aniqlash va dispanser hisobiga olish
				A2.02.5	Homiladorlarni rejali skrining tekshiruvlariga va laboratoriya tahlillariga o'z vaqtida yuborishni nazorat qilish
				A2.03.5	Tug'ruq yoshidagi ayollar o'rtasida istalmagan homiladorlikning oldini olish bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish
				A2.04.5	5 yoshgacha bo'lgan bolalarning o'sishi va rivojlanishini monitoring qilish
				A2.05.5	Surunkali kasalligi bor ayollarni va nogironligi bor bolalarni davriy ko'rikdan o'tkazish grafigini yuritish
		A3.5	Oila a'zolariga uyda tibbiy-ijtimoiy va patronaj yordamini ko'rsatish	A3.01.5	Tasdiqlangan reja-grafik asosida biriktirilgan aholi xonadonlariga patronaj tashriflarini amalga oshirish
				A3.02.5	Yangi tug'ilgan chaqaloqlar va chillalik davridagi ayollarni uy sharoitida ko'rikdan o'tkazish, kindik parvarishi va emizish bo'yicha amaliy yordam berish
				A3.03.5	Xonadonlardagi sanitariya-gigiyena holatini baholash va sog'lom turmush tarzi bo'yicha targ'ibot ishlarini olib borish
				A3.04.5	Uy sharoitida parvarishga muhtoj bemorlarga tibbiy muolajalarni bajarish

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
2	32220003 Umumiy amaliyot feldsher-akusheri	B1.5	Aholiga birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini ko'rsatishda shifokorga ko'maklashish	B1.01.5	Qabulga kelgan bemorlarni saralash, tana harorati va qon bosimini o'lchash, shoshilinch yordamga muhtoj holatlarni ajratib olish
				B1.02.5	Shifokor ko'rsatmasiga binoan bemorlarga ambulator sharoitda va kunduzgi shifoxonada davolash muolajalarini bajarish
				B1.03.5	Dispanser nazoratida turuvchi surunkali kasalligi bor bemorlarni reja asosida chaqirtirish va skrining tekshiruvlarini tashkil qilish
				B1.04.5	Aholi orasida onkologik kasalliklarni erta aniqlash bo'yicha so'rovnomalar o'tkazish va xavf guruhini shakllantirish
				B1.05.5	Keksa yoshdagi va yolg'iz keksalar holidan xabar olish, ularning dori vositalarini to'g'ri qabul qilishini nazorat qilish
		B2.5	Aholining reproduktiv salomatligini muhofaza qilish va akusherlik yordamini ko'rsatish	B2.01.5	Nikohlanuvchi shaxslarni tibbiy ko'rikdan o'tishlari bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish
				B2.02.5	Mahalladagi tug'ruq yoshidagi ayollarni to'liq ro'yxatga olish
				B2.03.5	Uyda to'satdan boshlangan tug'ruq jarayonida shoshilinch akusherlik yordamini ko'rsatish va onani shifoxonaga yetkazishni tashkil qilish
		B3.5	Yuqumli kasalliklar profilaktikasi va emlash ishlarini bajarish	B3.01.5	Milliy emlash kalendariga asosan bolalarni va xavf guruhidagi aholini profilaktik emlashga chaqirish
				B3.02.5	Vaksinalarni "sovuqlik zanjiri" qoidalariga qat'iy rioya qilgan holda saqlash va tashish
				B3.03.5	Emlashdan oldin bolani termometriya qilish va emlashdan keyingi nojo'ya ta'sirlarni kuzatib borish
				B3.04.5	Yuqumli kasallik o'chog'i aniqlanganda, birlamchi epidemiyaga qarshi chora-tadbirlarni o'tkazish va SES xodimlariga xabar berish

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
3	32530001 Feldsher	D1.5	Mustaqil ravishda bemorlarni tashxislash va shifokorgacha bo'lgan yordamni ko'rsatish	D1.01.5	Bemor yoki jabrlanuvchining umumiy ahvolini baholash, hayot uchun xavf soluvchi belgilarni soniyalar ichida aniqlash
				D1.02.5	Shoshilinch holatlarda anamnez yig'ish va fizik tekshiruv o'tkazish
				D1.03.5	Ommaviy baxtsiz hodisalar va falokatlar yuz berganda jabrlanuvchilarni saralash
				D1.04.5	Elektrokardiogramma tushirish va o'tkir patologiyalarni dastlabki interpretatsiya qilish
				D1.05.5	Qonda qand miqdorini va kislorod saturatsiyasini tezkor aniqlash
		D2.5	Shoshilinch va kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy muolajalarni bajarish	D2.01.5	Klinik o'lim holatida zamonaviy standartlar asosida yurak-o'pka reanimatsiyasini o'tkazish va defibrillyatordan foydalanish
				D2.02.5	Tashqi qon ketishlarni to'xtatish usullarini qo'llash
				D2.03.5	Suyak sinishi, chiqishi va umurtqa pog'onasi jarohatlarida transport immobilizatsiyasini bajarish
				D2.04.5	Nafas yo'llari o'tkazuvchanligini tiklash
				D2.05.5	O'tkir zaharlanishlarda oshqozonni yuvish va antidotlarni qo'llash
		D3.5	Davolash va rehabilitatsiya muolajalarini bajarish	D3.01.5	Shifokor tayinloviga yoki tasdiqlangan standartlarga ko'ra dori vositalarini turli usullarda yuborish va kateter o'rnatish
				D3.02.5	Jarohatlarga birlamchi ishlov berish, aseptik bog'lamlar qo'yish
				D3.03.5	Bemorni zambilda yoki qo'lda xavfsiz tashish qoidalariga rioya qilish
				D3.04.5	Tez tibbiy yordam mashinasidagi tibbiy asbob-uskunalar va dori qutisining to'liqligini va yaroqliligini har navbatchilikda tekshirish

IV. Kasblar xaritasi va mehnat funksiyalari tavsifi

Kasbning nomi:	Oilaviy poliklinika feldsher-akusheri	
Mashg'ulot nomining kodi:	32220	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	5	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Ushbu kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun mutaxassisdan avvalgi ish staji talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Tibbiy ko'rikdan o'tgan va sog'lig'i kasbiy faoliyatni amalga oshirishga yaroqli bo'lishi. Jamoaviy ishda faol ishtirok etish, o'zaro hurmat va samarali hamkorlik muhitini saqlash. Yuksak mas'uliyat, stressga chidamlilik va tibbiy etika-deontologiya qoidalariga qat'iy rioya qilish. Bemorlar bilan samimiy muloqot o'rnata olish. Vaziyatni to'g'ri baholab tezkor qaror qabul qilish. Kuchli kuzatuvchanlik va hamdardlik qobiliyatiga ega bo'lish. Axborot maxfiylikni ta'minlash va tibbiy sirni saqlash. Malakasini doimiy ravishda oshirish va amaliyotda qo'llash.	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	o'rta maxsus professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	boshlang'ich professional ta'lim yoki o'rta professional ta'lim + norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	5	Umumiy amaliyot feldsher-akusheri
	5	Feldsher
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
A1.5 - Oilaviy poliklinikada ayollar va bolalarni qabul qilish hamda birlamchi ko'rik o'tkazish	A1.01.5 - Bemor bilan deontologiya qoidalariga rioya qilgan holda muloqot qilish, shikoyatlarini tinglash va anamnez yig'ish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Bemor bilan salomlashish, o'zini tanishtirish va muloqot uchun qulay ruhiy muhitni shakllantirish
		2. Bemorning asosiy va qo'shimcha shikoyatlarini faol tinglash hamda aniqlashtiruvchi savollar orqali saralash
		3. Bemorning kasallik tarixi, hayot tarixi, irsiy va allergologik anamnez ma'lumotlarini so'rov o'tkazish yo'li bilan yig'ish
		4. Ayollar uchun maxsus ginekologik anamnez ma'lumotlarini aniqlash
		5. Olingan barcha subyektiv ma'lumotlarni tibbiy hujjatlarga xronologik tartibda qayd etish

		Ko'nikmalar:
		Bemorning ishonchini qozonish va uni ochiq suhbatga chorlash
		Shikoyatlar orasidan hayot uchun xavfli belgilarni ajratib olish va tahlil qilish
		Bemorga tushunarli bo'lgan sodda tilda aniq savollar berish
		Bolalar va o'smirlar bilan ularning yoshiga mos ravishda muloqot o'rnatish
		Ginekologik va nozik mavzularda xijolat qilmasdan, professional tarzda suhbatlashish
		Tibbiy atamalarni to'g'ri qo'llagan holda anamnez ma'lumotlarini xatosiz yozish
		Eshitish va nutqida nuqsoni bor bemorlar bilan muloqot qilish usullarini qo'llash
		Bilimlar:
		Tibbiy deontologiya va etika qoidalari
		Samarali muloqot texnikalari va konfliktologiya asoslari
		Turli yoshdagi bemorlar psixologiyasi xususiyatlari
		Anamnez yig'ish metodologiyasi va tartibi
		Ayollar reproduktiv salomatligi va fiziologiyasi asoslari
		Ichki kasalliklar propedevtikasi
		Allergik reaksiyalar turlari va dori vositalarining nojo'ya ta'sirlari
		Epidemiologik anamnez yig'ish qoidalari
		Tibbiy hujjatlarni yuritish bo'yicha amaldagi me'yoriy talablar
		"Shifokor siri" va shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish qonunchiligi
		Mehnat harakatlari:
		1. Bemorning tana vazni va bo'y uzunligini maxsus asboblarda yordamida o'lchash
		2. Olingan natijalar asosida Tana Vazni Indeksini hisoblash va baholash
		3. Homilador ayollarning tashqi chanoq o'lchamlarini tazomer yordamida aniqlash
		4. Bolalarning bosh va ko'krak qafasi aylanasi o'lchamlarini santimetr tasmasi yordamida o'lchash
		5. Antropometrik ma'lumotlarni o'sish va rivojlanish jadvallari bilan taqqoslash va monitoring qilish
		Ko'nikmalar:
		Tibbiy tarozi foydalanish
		Bo'y o'lchagich foydalanish
		Tazomerdan foydalanish
		Santimetr tasmasini to'g'ri joylashtirish
		TVIning hisoblash
		Olingan natijalarni grafik chizmalarga aniq tushirish
	A1.02.5 - Bemorlarning antropometrik ko'rsatkichlarini va homilador ayollarning chanoq o'lchamlarini o'lchash	

		Bilimlar:
		Antropometriya o'tkazish qoidalari va texnikasi.
		Tana vazni indeksi formulasi va semizlik/ozg'inlik darajalari
		Ayol chanog'ining normal o'lchamlari va anatomik tuzilishi
		Bolalarning jismoniy rivojlanish standartlari
		Tibbiy tarozilar va bo'y o'lchagichlardan foydalanish xavfsizlik qoidalari
	A1.03.5 - Vital ko'rsatkichlarni aniqlash va tibbiy hujjatlarga qayd etish	Mehnat harakatlari:
		1. Bemorning arterial qon bosimini Korotkov usulida yoki elektron tonometrda o'lchash
		2. Arteriya tomirlarida puls sonini sanash, uning ritmi va to'liqligini aniqlash
		3. Tana haroratini turli sohalarda o'lchash
		4. Nafas olish harakatlari sonini sanash va nafas turini baholash
		5. Olingan barcha vital ko'rsatkichlarni tibbiy kartaga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Mexanik va elektron tonometrlardan professional foydalanish
		Pulsni bilak arteriyasida to'g'ri paypaslash va sanash
		Stop-sekundomer yordamida nafas sonini sanash
		Tana haroratini to'g'ri o'lchash va natijani baholash
		Bemor tibbiy kartasi bilan ishlash
		Bilimlar:
		Vital ko'rsatkichlarning yoshga oid normalari
		Arterial gipertoniya va gipotoniya mezonlari
		Termometriya qoidalari va isitma turlari
		Puls va nafas olishning patologik o'zgarishlari
	Aseptika qoidalari	
	A1.04.5 - Homilador ayollarning qornini paypaslash, homila joylashuvini aniqlash va homila yurak urishini eshitish	Mehnat harakatlari:
		1. Homilador ayolni tekshiruvga tayyorlash (qovuqni bo'shatishni so'rash, kushetkaga to'g'ri yotqizish) va qorin sohasini vizual ko'zdan kechirish
		2. Tashqi akusherlik tekshiruvi Leopold-Levitskiyning 4 ta usulini ketma-ketlikda qo'llab, homilaning joylashuvi, o'lchami va bachadondagi holatini paypaslab aniqlash
		3. Santimetr tasmasi yordamida Bachadon tubi balandligi va Qorin aylanasini o'lchash
		4. Akusherlik stetoskopi yoki Fetal Doppler yordamida homila yurak urish nuqtasini topish, sonini sanash va ritmini baholash
		5. Olingan natijalarni homiladorlik muddatiga mosligini aniqlash uchun "Gravidogramma"ga tushirish

		Ko'nikmalar:
		Qo'llarni iliq holda, og'riq bermasdan, ehtiyotkorlik bilan paypaslash
Homilaning boshi va chanoq qismini farqlay olish		
Homila joylashuviga qarab yurak urishi eng aniq eshitiladigan nuqtani topa olish		
Ona pulsini homila yurak urishidan farqlay olish		
Santimetr tasmagini qov suyagi simfizidan bachadon tubigacha to'g'ri joylashtirish		
O'lchov natijalarini me'yor bilan solishtirib, "Homila o'sishining kechikishi" xavfini aniqlay olish		
Bilimlar:		
Homiladorlik davrida bachadonning o'sish dinamikasi va qorin devori topografiyasi		
Leopold-Levitskiyning 4 ta usuli		
Har bir homiladorlik haftasi uchun Bachadon tubi balandligi normalari		
Homila yurak urishining normal ko'rsatkichlari, bradikardiya va taxikardiya belgilari		
Homilaning ko'ndalang yoki qiyshiq joylashuvi, "suv ko'pligi" yoki "suv kamligi"ni paypaslab sezish belgilari		
JJST standartlari asosida homiladorlikni monitoring qilish jadvallari		
A1.05.5 - Birlamchi tekshiruv natijalariga ko'ra xavf omillarini aniqlash va zarurat bo'lganda oilaviy shifokor-ginekolog ko'rigiga yo'naltirish	Mehnat harakatlari:	
	1. Anamnez, fizik tekshiruv va o'lchov natijalarini umumlashtirish hamda tahlil qilish	
	Homiladorlik yoki kasallik kechishini og'irlashtiruvchi xavf omillarini identifikatsiya qilish	
	Xavf darajasiga ko'ra bemorni oilaviy shifokor, ginekolog yoki tor soha mutaxassisiga yo'naltirish	
	Bemorga ixtisoslashgan tibbiy yordam zarurligini asoslab tushuntirish	
	Tibbiy hujjatlarga dastlabki xulosa va yo'llanmani rasmiylashtirish	
	Ko'nikmalar:	
	Klinik belgilar va tahlil natijalarini mantiqiy solishtirish	
	Yashirin kechuvchi patologik jarayonlarni erta aniqlash	
	Tibbiy yo'llanma va ko'chirmalarni standart asosida to'ldirish	
	Bemorda vahima uyg'otmasdan vaziyat jiddiyligini tushuntirish va ishontirish	
	Bilimlar:	
	Homiladorlik va tug'ruq davridagi xavf belgilari bo'yicha milliy standartlar va protokollar	
	Ekstragenital kasalliklarning homiladorlikka ta'siri	
Shoshilinch akusherlik holatlari va "Qizil bayroq" belgilari		
Bemorlarni tibbiy yordamning yuqori bosqichiga yo'naltirish tartibi		

		Tibbiy saralash tamoyillari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Bemorlar bilan muloqot jarayonida tibbiy etika va deontologiya qoidalariga qat'iy rioya qilish bo'yicha mas'uliyat
		2. O'tkazilgan antropometrik o'lchovlar va fizik tekshiruv natijalarining aniqligi hamda haqqoniyliги uchun javobgarlik
		3. Homilador ayollar va bolalarda kasallik yoki xavf omillarini aniqlash mustaqillik
		4. Tekshiruv davomida bemor xavfsizligini ta'minlash bo'yicha mas'uliyat
		5. Tibbiy sirni saqlash va shaxsga doir ma'lumotlarni oshkor qilmaslik bo'yicha mas'uliyat
		6. Aniqlangan patologik o'zgarishlar va shoshilinch holatlar yuzasidan zudlik bilan shifokorga xabar berish bo'yicha mas'uliyat
		7. Tibbiy hujjatlarni belgilangan tartibda sifatli to'ldirish bo'yicha mustaqillik
A2.5 - Homiladorlar, tug'ruq yoshidagi ayollar va bolalar monitoringini olib borish	A2.01.5 - Homilador ayollarni erta muddatlarda aniqlash va dispanser hisobiga olish	Mehnat harakatlari:
		1. Biriktirilgan hududdagi ayollar orasida homiladorlik belgilari kuzatilganlarni aniqlash
		2. Homiladorlikni tasdiqlash uchun dastlabki tekshiruvlarni o'tkazish va UTTga yo'naltirish
		3. Homilador ayolni 12 haftagacha bo'lgan muddatda birlamchi hisobga olish va "Homiladorlik va tug'ruqni qayd etish kartasi"ni ochish
		4. Homiladorlik muddati va taxminiy tug'ruq vaqtini aniqlash
		5. Ayolga homiladorlik davrida ovqatlanish, gigiyena va kun tartibi bo'yicha dastlabki tavsiyalarni berish
		Ko'nikmalar:
		Aholi bilan ishonchli muloqot o'rnatib, ro'yxatga olinmagan homiladorlikni aniqlash
		Homiladorlikka shubha qilinganda aniqlashtiruvchi savollar berish
		Akusherlik kalendaridan yoki maxsus diskdan foydalangan holda muddatlarni to'g'ri hisoblash
		Homiladorning tana vazni indeksi (TVI) va arterial qon bosimini o'lchash hamda baholash
		"Homiladorlik va tug'ruqni qayd etish kartasi"ni grafalarini xatosiz va to'liq to'ldirish
		Ayolga homiladorlikni saqlash va parvarish qilish bo'yicha tushunarli maslahatlar berish
Homiladorlikni rejalashtirish va foliy kislotasini profilaktik qabul qilish bo'yicha tushuntirish		
Ayolning psixo-emotsional holatini baholash va uni tinchlantirish		

		Bilimlar:
		Homiladorlikning erta va ishonchli tashxislash belgilari
Homiladorlarni dispanser hisobiga olish bo'yicha amaldagi me'yoriy hujjatlar va SSV buyruqlari		
Homiladorlik muddatini oxirgi hayz kuni va obyektiv belgilar asosida hisoblash metodikasi		
Tibbiy hisobga olish hujjatlarini yuritish qoidalari		
Homiladorlikning birinchi uch oyligida ayol organizmidagi fiziologik o'zgarishlar		
Homiladorlik davrida sog'lom turmush tarzi, ratsional ovqatlanish va shaxsiy gigiyena tamoyillari		
Erta muddatlardagi xavfli belgilar		
Tibbiy deontologiya va homilador ayol bilan psixologik muloqot asoslari		
A2.02.5 - Homiladorlarni rejali skrining tekshiruvlariga va laboratoriya tahlillariga o'z vaqtida yuborishni nazorat qilish		Mehnat harakatlari:
	1. Har bir homilador ayol uchun homiladorlik muddatiga mos ravishda individual tibbiy ko'rik va tekshiruvlar reja-grafigini tuzish	
	2. Skrining davrlarida ayollarni prenatal skrining, qon va siydik tahlillari hamda tor mutaxassislar ko'rigiga yo'naltirish	
	3. Laboratoriya va instrumental tekshiruv natijalarini o'z vaqtida olish, tahlil qilish va tibbiy kartaga yopishtirish	
	4. Tekshiruvga o'z vaqtida kelmagan homiladorlarni telefon orqali ogohlantirish yoki uyiga borib chaqirtirish	
	5. Tahlil natijalarida me'yordan og'ish holatlari aniqlanganda darhol shifokorga axborot berish	
	Ko'nikmalar:	
	Homilador ayollar oqimini boshqarish va tibbiy ko'rik vaqtini rejalashtirish	
	Laboratoriya va UTT xulosalarini birlamchi interpretatsiya qilish	
	Tahlil natijalaridagi patologik o'zgarishlarni fiziologik holatdan ajrata olish	
	Bemorlarning elektron va qog'oz monitoringini yuritish	
	Tekshiruvdan bosh tortayotgan yoki beparvo ayollarni tibbiy ko'rik zarurligiga ishontirish	
	Tor soha mutaxassislari bilan hamkorlikda ishlashni tashkil qilish	
	Bilimlar:	
	O'zbekiston Respublikasida amalda bo'lgan homiladorlarni parvarishlash standartlari va milliy protokollar	
	Prenatal skrining tekshiruvlarining turlari, maqsadlari va o'tkazilishining qat'iy muddatlari	
	Qonning umumiy va biokimyoviy tahlillari, siydik tahlili hamda koagulogrammaning normal ko'rsatkichlari	

		TORCH infeksiyalari va ularning homilaga ta'siri haqida tushunchalar
		Perinatal skrining markazlarining faoliyat tartibi va yo'llanma berish qoidalari
Rezus-konflikt tushunchasi va antitanachalarni aniqlash ahamiyati		
Homiladorlikda yashirin kechuvchi xavfli kasalliklar diagnostikasi		
A2.03.5 - Tug'ruq yoshidagi ayollar o'rtasida istalmagan homiladorlikning oldini olish bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish		Mehnat harakatlari:
		1. Biriktirilgan hududdagi tug'ruq yoshidagi ayollarning to'liq ro'yxatini shakllantirish va yangilab borish
		2. Ayollarning reproduktiv rejalari va kontratseptiv vositalarga bo'lgan ehtiyojini aniqlash
		3. Zamonaviy kontratseptsiya usullari haqida individual va guruhli tushuntirish suhbatlarini o'tkazish
		4. Tibbiy ko'rsatmalarga va ayolning xohishiga asosan mos kontratseptiv vositani tanlashda ko'maklashish
		5. Abortning salbiy oqibatlarini va tug'ruqlar oralig'ini saqlash ahamiyatini targ'ib qilish
		6. Kontratseptiv vosita qo'llayotgan ayollarda nojo'ya ta'sirlarni kuzatish
		Ko'nikmalar:
		Ayolning reproduktiv anamnezi va somatik holatini baholay olish
		Tibbiy yaroqlilik mezonlari jadvalidan foydalanib, xavfsiz vositani tanlash
		Ayolga kontratseptiv vositalarni to'g'ri qo'llashni o'rgatish
		Kontratseptsiya bilan bog'liq noto'g'ri tushunchalarni ilmiy asoslab rad etish
		Nojo'ya ta'sirlar kuzatilganda to'g'ri taktika tanlash va vositani almashtirish
		Aholining tibbiy madaniyatini oshirish bo'yicha targ'ibot materiallari bilan ishlash
		Bilimlar:
		Zamonaviy kontratseptsiya usullarining tasnifi
		Har bir kontratseptsiya turining ta'sir mexanizmi, samaradorligi va afzalliklari
		Kontratseptiv vositalardan foydalanishning tibbiy yaroqlilik mezonlari
		Kontratseptiv vositalarni qo'llashga mutlaq va nisbiy qarshi ko'rsatmalar
		Gormonal vositalarning organizmga ta'siri va ehtimoliy nojo'ya effektlari
	Abortning ayol salomatligiga va keyingi homiladorlikka salbiy ta'siri	
	Reproduktiv anatomiya va fiziologiya, hayz siklining fazalari	

		Shoshilinch kontratsepsiya usullari va ularni qo'llash qoidalari
		Aholi bilan ishlashda maxfiylik va ixtiyoriylik tamoyillari
	A2.04.5 - 5 yoshgacha bo'lgan bolalarning o'sishi va rivojlanishini monitoring qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Biriktirilgan hududdagi 5 yoshgacha bo'lgan bolalarni tasdiqlangan grafik asosida profilaktik ko'rikka chaqirish
		2. Bolaning antropometrik ko'rsatkichlarini standart bo'yicha o'lchash
		3. Olingan o'lchov natijalarini "O'g'il bolalar" yoki "Qiz bolalar" uchun mo'ljallangan maxsus o'sish jadvallariga tushirish
		4. O'sish egri chizig'ini tahlil qilish orqali bolaning jismoniy rivojlanishini baholash
		5. Bolaning yoshiga mos psixomotor rivojlanishini tekshirish
		6. Onalarga ko'krak suti bilan boqish, to'g'ri emizish va 6 oydan so'ng qo'shimcha ovqatlantirish bo'yicha amaliy maslahatlar berish
		7. Bolalarda uchraydigan rivojlanish nuqsonlari va kamqonlik belgilarini erta aniqlash
		Ko'nikmalar:
		Antropometrik o'lchov asboblaridan to'g'ri foydalanish
		2 yoshgacha bo'lgan bolalarni yotgan holda, kattalarni turgan holda bo'yini o'lchash texnikasi
		O'sish grafiklarini to'g'ri chizish va egri chiziq yo'nalishini interpretatsiya qilish
		Bolaning reflekslari, mushak tonusi va harakat faolligini baholash
		Onaga bolani to'g'ri emizish holatlarini amalda ko'rsatib berish
		Bolaning yoshiga va ehtiyojiga mos kunlik ovqat ratsionini hisoblab berish
		Onadagi xavotir va tushkunlik holatlarini aniqlash hamda psixologik yordam berish
		Rivojlanishda orqada qolish belgilari aniqlanganda pediatrga o'z vaqtida yo'naltirish
		Bilimlar:
		Bolalar o'sishi va rivojlanishi standartlari
		Bolaning yosh davrlari fiziologiyasi va anatomik xususiyatlari
		Jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlarining yoshga oid me'yorlari
		Psixomotor rivojlanish bosqichlari
		Ko'krak suti bilan parvarish qilishning 10 ta tamoyili va laktatsiyani qo'llab-quvvatlash
	Qo'shimcha ovqatlantirish qoidalari	
	Gipotrofiya va semizlikning sabablari hamda oldini olish choralari	

		Bolalarda temir tanqisligi kamqonligi va D vitamini yetishmovchiligi belgilari
		Uy sharoitida bolalar xavfsizligini ta'minlash va baxtsiz hodisalarning oldini olish
	A2.05.5 - Surunkali kasalligi bor ayollarni va nogironligi bor bolalarni davriy ko'rikdan o'tkazish grafigini yuritish	Mehnat harakatlari:
		1. Biriktirilgan hududdagi dispanser nazoratida turuvchi ayollar va nogironligi bor bolalarning elektron hamda qog'oz ro'yxatini shakllantirish
		2. Bemorlarni tasdiqlangan grafik asosida oilaviy shifokor va tor mutaxassislar ko'rigiga jalb qilish
		3. Surunkali kasalliklar bo'yicha buyurilgan dori vositalarining muntazam qabul qilinishini nazorat qilish
		4. Nogironligi bor bolalarning individual reabilitatsiya dasturi bajarilishini kuzatib borish va ota-onalarga ko'maklashish
		5. Bemorlarning ahvoli o'zgarganda yoki kasallik xuruj qilganda zudlik bilan shifokorga xabar berish
		6. Amalga oshirilgan ishlar va ko'rik natijalarini "Dispanser kuzatuv kartasi"ga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlash va bemorlar monitoringini yuritish
		Dispanser nazoratidagi bemorlar bilan qayta aloqa o'rnatish va ularni tibbiy ko'rikka o'z vaqtida kelishga ishontirish
		Uy sharoitida nogironligi bor bolani parvarishlash va oddiy reabilitatsiya mashqlarini ota-onaga o'rgatish
		Bemorning funksional holatini baholash
		Surunkali bemorlarga dori vositalarini to'g'ri qabul qilish bo'yicha yo'riqnoma berish
		Ijtimoiy himoyaga muhtoj bemorlarni aniqlash va tegishli tashkilotlarga xabar berish
		Bilimlar:
		Aholini dispanserizatsiyadan o'tkazish tartibi va dispanser guruhlari tasnifi
		Ayollarda uchraydigan asosiy ekstragenital kasalliklar va ularning kechishi
		Nogironlikni belgilash mezonlari va tibbiy-mehnat ekspertizasi asoslari
		Bolalar nogironligiga olib keluvchi sabablar va parvarish xususiyatlari
		Reabilitatsiya turlari va texnik vositalar haqida tushuncha
	Asosiy dori guruhlari, ularning dozalari va uzoq muddat qabul qilish qoidalari	
	Surunkali kasalliklar profilaktikasi va sog'lomlashtirish chora-tadbirlari	

	Mas'uliyat mustaqillik: va	<ol style="list-style-type: none"> 1. Homilador ayollarni erta muddatlarda aniqlash va o'z vaqtida dispanser hisobiga olish bo'yicha shaxsiy javobgarlik 2. Skrining tekshiruvlari va laboratoriya tahlillarining tasdiqlangan milliy kalendarga muvofiq to'liq o'tkazilishini nazorat qilish 3. Tavsiya etilgan kontratseptiv vositalarning xavfsizligi va ayol salomatligiga mosligi 4. 5 yoshgacha bo'lgan bolalar o'sishi va rivojlanishidagi patologiyalarni mustaqil ravishda erta aniqlash 5. Aholi o'rtasida olib borilayotgan tushuntirish ishlarining sifati va samarasini ta'minlash 6. Dispanser nazoratidagi bemorlarning holati yuzasidan shifokorga o'z vaqtida va haqqoniy axborot berish 7. Tibbiy hisobga olish hujjatlarining ma'lumotlar bazasi bilan bir xilligini ta'minlash 8. Xavf guruhidagi ayollar va bolalar aniqlanganda ularni zudlik bilan tor soha mutaxassisiga yo'naltirish bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish
A3.5 - Oila a'zolariga uyda tibbiy-ijtimoiy va patronaj yordamini ko'rsatish	A3.01.5 - Tasdiqlangan reja-grafik asosida biriktirilgan aholi xonadonlariga patronaj tashriflarini amalga oshirish	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Biriktirilgan hudud aholisi ro'yxati va xavf guruhlari asosida kunlik patronaj rejasini shakllantirish 2. Xonadonlarga tashrif buyurib, oiladagi tibbiy-ijtimoiy muhitni va yashash sharoitlarini o'rganish 3. Bemorlar va xavf guruhidagi shaxslarni vizual ko'rikdan o'tkazish 4. Aniqlangan muammolar bo'yicha joyida tibbiy maslahat berish va zarur hollarda poliklinikaga taklif etish 5. Patronaj natijalarini va o'tkazilgan ko'rik ma'lumotlarini maxsus jurnalga hamda elektron tizimga kiritish <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Ish vaqtini samarali taqsimlash va tashrif marshrutini logistik jihatdan to'g'ri rejalashtirish</p> <p>Notanish muhitda bemor va uning oila a'zolari bilan ishonchli muloqot o'rnatish</p> <p>Yashirin kasallik belgilari va oiladagi noqulay ijtimoiy vaziyatni kuzatuvchanlik orqali aniqlash</p> <p>Katta hajmdagi ma'lumotlarni planshet yoki mobil ilova orqali elektron bazaga kiritish</p> <p>Favqulodda vaziyatlarda birinchi yordam ko'rsatish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Universal progressiv patronaj tizimining maqsadi, vazifalari va bosqichlari</p> <p>Aholi xonadonlarida xizmat ko'rsatish bo'yicha xavfsizlik texnikasi va shaxsiy himoya qoidalari</p> <p>Patronaj sumkasi tarkibi, undagi asboblardan va dori vositalaridan foydalanish tartibi</p>

		Tibbiy deontologiya, oila psixologiyasi va konfliktologiya asoslari
		Tibbiy hisobot hujjatlarini yuritish tartibi
		Aholi o'rtasida eng ko'p tarqalgan kasalliklarning birlamchi belgilari
		Mehnat harakatlari:
		1. Tug'ruqxonadan javob berilgandan so'ng dastlabki 3 kun ichida onani va chaqaloqni uyida ko'rikdan o'tkazish
		2. Chillalik davridagi ayolning umumiy ahvolini, tana haroratini, ko'krak bezlari holatini va bachadon qisqarishini tekshirish
		3. Yangi tug'ilgan chaqaloqning kindik qoldig'ini, terisini, shilliq qavatlarini va emish faolligini baholash
		4. Onaga chaqaloqni ko'krakka to'g'ri qo'yish texnikasi va ko'krak parvarishini amaliy ko'rsatib berish
		5. Kindik parvarishi, chaqaloqni cho'mintirish va gigiyena qoidalari bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish
		6. Ko'rik natijalarini chaqaloq rivojlanish tarixi va onaning tibbiy kartasiga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Chillalik davridagi ayolning bachadonini paypaslash va uning holatini aniqlash
		Ko'krak bezlarini tekshirish, sut kelishini baholash
		Tug'ruq yo'llaridagi choklarning bitish jarayonini vizual baholash
		Yangi tug'ilgan chaqaloqni to'liq fizik tekshiruvdan o'tkazish va reflekslarini tekshirish
		Kindik yarasi holatini baholash, qizarish yoki yiringlash belgilarini aniqlash
		Bolani ko'krakka to'g'ri qo'yish va samarali emizishni tashkil qilishda onaga yordam berish
		Chaqaloq terisidagi toshmalar va sarig'lik darajasini aniqlash
		Ota-onalarga chaqaloqni xavfsiz cho'miltirish, kiyintirish va tagligini almashtirishni o'rgatish
		Bilimlar:
		Chillalik davri fiziologiyasi va bachadon involyutsiyasi jarayoni
		Tug'ruqdan keyingi ajralmalar xususiyatlari va me'yorlari
		Laktostaz va mastitning belgilari hamda oldini olish choralari
		Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning fiziologik holatlari va o'tkinchi sarig'lik
		Kindik qoldig'ini parvarishlashning zamonaviy "quruq usuli" va infeksiya belgilari
		Ko'krak suti bilan boqishning tamoyillari, texnikasi va afzalliklari
		Ona va bolada uchraydigan xavf belgilari

		Yangi tug'ilgan chaqaloq terisini parvarish qilish va gigiyena qoidalari
		Postnatal depressiya belgilari
A3.03.5 - Xonadonlardagi sanitariya-gigiyena holatini baholash va sog'lom turmush tarzi bo'yicha targ'ibot ishlarini olib borish		Mehnat harakatlari:
		1. Patronaj davomida xonadonning umumiy sanitariya holatini, tozaligini va xonalar shamollatilishini ko'zdan kechirish
		2. Oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash sharoitlari va ichimlik suvidan foydalanish madaniyatini o'rganish
		3. Oila a'zolarining shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish darajasini kuzatish
		4. Aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzi, to'g'ri ovqatlanish va jismoniy faollik bo'yicha targ'ibot suhbatlarini o'tkazish
		5. Yuqumli va parazitar kasalliklarning oldini olish bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish
		Ko'nikmalar:
		Xonadonning sanitariya holatini vizual baholash va kamchiliklarni aniqlash
		Ichimlik suvi va oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligini tekshirish
		Aholiga tushunarli tilda sog'lom turmush tarzi bo'yicha ishonchli tavsiyalar berish
		Qo'l yuvish va gigiyenik parvarish texnikasini amalda ko'rsatib berish
		Auditoriya bilan psixologik aloqa o'rnatish va ularni ishontirish
		Sanitariya targ'ibot materiallarini tarqatish va tushuntirish
		Oiladagi mavjud sharoitdan kelib chiqib, gigiyenik holatni yaxshilash bo'yicha individual reja tuzish
		Bilimlar:
		Aholi turar joylariga qo'yiladigan sanitariya-gigiyena normalari va qoidalari
		Sog'lom turmush tarzining asosiy tamoyillari va uning salomatlikka ta'siri
		Yuqumli kasalliklarning yuqish yo'llari va profilaktikasi
		Oziq-ovqat xavfsizligi va to'g'ri ovqatlanish piramidasi
		Shaxsiy va jamoat gigiyenasi qoidalari
		Zararli odatlarning inson organizmiga salbiy ta'siri
	Uy sharoitida ichimlik suvini zararsizlantirish usullari	
	Mehnat harakatlari:	
	1. Shifokor ko'rsatmasiga asosan yotoq rejimdagi bemorlarga uy sharoitida tibbiy muolajalarni bajarish	
	2. Bemorning umumiy holatini, teri qoplamlarini va vital ko'rsatkichlarini tekshirish	
	3. Yotoq yaralarining oldini olish va mavjud jarohatlarga antiseptik ishlov berish	

	A3.04.5 - Uy sharoitida parvarishga muhtoj, yotoq rejimdagi bemorlarga tibbiy muolajalarni bajarish	4. Bemorning yaqin qarindoshlariga parvarish qilish texnikasini o'rgatish
		5. Stomalar va siydik kateterlari mavjud bo'lganda ularni tozalash va almashtirish
		6. Bemorning ahvoli og'irlashganda yoki asoratlar kuzatilganda shifokorga zudlik bilan xabar berish
		Ko'nikmalar:
		Tibbiy muolajalarni standart asosida xavfsiz bajarish
		Jarohatlarni tozalash va steril bog'lamlarni sifatli qo'yish
		Yotoq yaralariga zamonaviy vositalar yordamida ishlov berish
		Bemorning tana holatini to'g'ri o'zgartirish va funksional karavotlardan foydalanish
		Siydik qopchalarini va stoma qoplarini almashtirish
		Qarindoshlarga parvarish qilish ko'nikmalarini pedagogik yondashuv bilan o'rgatish
		Bemor bilan ruhiy dalda beruvchi muloqot olib borish
		Kritik vaziyatlarda vahimaga tushmasdan tezkor yordam ko'rsatish
		Bilimlar:
		Uy sharoitida dori vositalarini parenteral yuborish qoidalari
		Aseptika va antiseptika talablari hamda tibbiy chiqindilarni zararsizlantirish tartibi
		Yotoq yaralarining paydo bo'lish sabablari, bosqichlari va oldini olish choralari
		Desmurgiya asoslari
		Og'ir yotib qolgan va onkologik bemorlarga palliativ yordam ko'rsatish tamoyillari
		Siydik kateterlari va stomalarni parvarishlash qoidalari
		Parvarishga muhtoj bemorlarda uchraydigan psixologik o'zgarishlar
	Shoshilinch holatlarda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish algoritmlari	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Tasdiqlangan reja-grafik asosida xonadonlarga o'z vaqtida tashrif buyurish va qamrovni ta'minlash bo'yicha shaxsiy javobgarlik
		2. Uy sharoitida tibbiy muolajalarni bajarishda aseptika va antiseptika qoidalari qat'iy rioya qilish
		3. Yangi tug'ilgan chaqaloqlar, homiladorlar va yotoq rejimdagi bemorlarning holatini mustaqil baholash
		4. Patronaj jarayonida aniqlangan tibbiy va ijtimoiy muammolar yuzasidan shifokorga hamda tegishli tashkilotlarga haqqoniy xabar berish
		5. Oila sirlarini saqlash va shaxsiy hayot daxlsizligini hurmat qilish
		6. Aholi xonadonlaridagi sanitariya holati va turmush tarzi bo'yicha xolis xulosa chiqarish

		7. Favqulodda vaziyatlarda tezkor tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish
		8. Tibbiy ma'lumotlarni elektron tizimlarga kiritishda ma'lumotlar aniqligi uchun javobgarlik
Texnik va/yoki texnologik talab	Sanitariya-gigiyena normalariga javob beradigan, yorug', shamollatiladigan va isitish tizimiga ega tibbiy xona, yozuv stoli, stullar, pardalangan tibbiy kushetka, hujjatlar va dori vositalari uchun shkaf, chaqaloqlarni ko'rikdan o'tkazish stoli, tonometr, fonendoskop va akusherlik stetoskop, tibbiy termometr, tibbiy tarozi, bo'y o'lchagich, santimetr tasmasi, tazomer, pulsoksimetr, glyukometr, maxsus jihozlangan "Patronaj hamshirasi sumkasi", shoshilinch tibbiy yordam qutisi, bir martalik tibbiy vositalar, sterilizatsiya qutisi va zararsizlantirish vositalari, internet tarmog'iga ulangan kompyuter yoki maxsus planshet.	

Kasbning nomi:	Umumiy amaliyot feldsher-akusheri	
Mashg'ulot nomining kodi:	32220	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	5	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun mutaxassisdan ish staji talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Turli yoshdagi aholi qatlami bilan muloqot o'rnata olish, jamoada ishlash va ziddiyatli vaziyatlarni bosiqlik bilan hal qilish. Keng qamrovli tibbiy xizmat ko'rsatish jarayonida tezkorlik, o'ta kuzatuvchanlik, bemorlarga nisbatan hamdardlik, shaxsiy intizom hamda tibbiy etika va deontologiya qoidalariga so'zsiz rioya qilish	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	o'rta maxsus professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	boshlang'ich professional ta'lim yoki o'rta professional ta'lim+ norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrinda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	5	Feldsher
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
B1.5 - Aholiga birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini ko'rsatishda shifokorga ko'maklashish	B1.01.5 - Qabulga kelgan bemorlarni saralash, tana harorati va qon bosimini o'lchash, shoshilinch holatlarni ajratib olish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Qabulga kelgan bemorlarning umumiy ahvolini vizual baholash va shikoyatlarini qisqacha so'rash
		2. Bemorlarni ahvolidagi og'irligiga qarab saralash tamoyili asosida guruhlarga ajratish
		3. Barcha bemorlarning tana harorati va arterial qon bosimini o'lchash
		4. Yuqumli kasallikka gumon qilingan bemorlarni darhol alohida xonaga joylashtirish
		5. Shoshilinch tibbiy yordamga muhtoj bemorlarni navbatsiz shifokor qabuliga kiritish yoki birinchi yordam ko'rsatishni boshlash
		6. O'lchov natijalarini va saralash ma'lumotlarini ro'yxatga olish jurnaliga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Qisqa vaqt ichida bemor ahvolini baholash va to'g'ri qaror qabul qilish
		Diagnostik asboblardan professional foydalanish
		Bemorlar oqimini tartibga solish va navbatlarni boshqarish

		Yuqumli kasallik belgisi bor bemorlarni xavfsiz izolyatsiya qilish
		Vahima holatidagi bemorlarni va ularning qarindoshlarini tinchlantirish
		Bilimlar:
		Birlamchi tibbiy yordam muassasalarida bemorlarni saralash tamoyillari va rangli kodlar tizimi
		Vital ko'rsatkichlarning yoshga oid normalari va patologik o'zgarishlari
		O'ta xavfli va yuqumli kasalliklarning birlamchi klinik belgilari
		Arterial qon bosimi, puls va tana haroratini o'lchash algoritmlari
		Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishni talab qiluvchi "xavf belgilari" ro'yxati
		Tibbiy muassasada infeksiya nazorati va xavfsizlik qoidalari
	B1.02.5 - Shifokor ko'rsatmasiga binoan bemorlarga ambulator sharoitda va kunduzgi shifoxonada davolash muolajalarini bajarish	Mehnat harakatlari:
		1. Shifokor tomonidan belgilangan davo muolajalarini tekshirish va dori vositalarining yaroqliligini aniqlash
		2. Muolaja xonasini va kerakli tibbiy asboblarni aseptika qoidalari muvofiq tayyorlash
		3. Bemorga dori vositalarini turli yo'llar bilan yuborish va tomchi dori ulash
		4. Muolaja vaqtida va undan keyin bemorning umumiy ahvolini kuzatib borish
		5. Ishlatilgan tibbiy vositalarni xavfsiz yig'ish va utilizatsiya qilish
		6. Bajarilgan muolajalarni "Muolaja jurnali"ga va bemorning tibbiy kartasiga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Periferik venalarga kateter qo'yish va parvarishlash
		Mushak orasiga, teri ostiga va vena ichiga inyeksiyalarni og'riqsiz hamda xavfsiz bajarish
		Tomchi dori yuborish tezligini to'g'ri sozlash
		Dori vositalarini shpritsga tortishda sterillikni saqlash
		Allergik reaksiya boshlanganda zudlik bilan muolajani to'xtatib, shoshilinch yordam ko'rsatish
		Tibbiy hujjatlarni aniq va to'g'ri to'ldirish
		Bilimlar:
		Dori vositalarini organizmga yuborish yo'llari va texnikasi
		Aseptika va antiseptika qoidalari
		Asosiy dori guruhlari, ularning dozalari, saqlash shartlari va organizmga ta'siri
		Dori vositalarining nomutanosibligi va yuborish tezligi qoidalari

		Anafilaktik shok va allergik reaksiyalarning belgilari hamda birinchi yordam ko'rsatish algoritmi
		Tibbiy chiqindilarni saralash va zararsizlantirish tartibi
	B1.03.5 - Dispanser nazoratida turuvchi surunkali kasalligi bor bemorlarni reja asosida chaqirtirish va skrining tekshiruvlarini tashkil qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Biriktirilgan hududdagi surunkali kasalliklari bor bemorlarning elektron ro'yxatini yangilab borish
		2. Tasdiqlangan reja-grafik asosida dispanser nazoratidagi bemorlarni profilaktik ko'rikka chaqirish
		3. Bemorlar kelganda ularning antropometrik o'lchovlarini, qon bosimini va qondagi qand miqdorini aniqlash
		4. Bemorlarga belgilangan laboratoriya va instrumental tekshiruvlardan o'tish uchun yo'llanmalar berish
		5. Surunkali kasalliklarni nazorat qilish bo'yicha buyurilgan dori vositalarining doimiy qabul qilinishini monitoring qilish
		6. Ko'rik va tekshiruv natijalarini "Dispanser kuzatuv kartasi"ga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Surunkali bemorlarning kartotekasi va elektron registri bilan ishlash
		Glyukometr va pulsoksimetr kabi ekspress diagnostika uskunalaridan to'g'ri foydalanish
		Bemorlarni dispanser ko'rigiga o'z vaqtida kelishga ishontirish va rag'batlantirish
		Dori vositalarini qabul qilish rejimi buzilgan holatlarni aniqlash
		Bemorga o'z kasalligi bo'yicha kundalik yuritishni o'rgatish
		Tahlil natijalaridagi salbiy o'zgarishlarni birlamchi baholash va shifokorga xabar berish
		Bilimlar:
		Surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarni profilaktika qilish va dispanserizatsiyadan o'tkazish tartibi
		Eng ko'p tarqalgan surunkali kasalliklarning xavf omillari va asoratlari
		Dispanser guruhlarini tasnifi va har bir guruh uchun ko'riklar davriyligi
		Skrining tekshiruvlarining maqsadlari va muddatlari
		Bemorlarni o'z-o'zini nazorat qilishga o'rgatish tamoyillari
	Sog'lom turmush tarzi va parhez ovqatlanish asoslari	
	Mehnat harakatlari:	
	1. Aholi o'rtasida onkologik kasalliklarning erta belgilarini aniqlash maqsadida tasdiqlangan so'rovnomalar o'tkazish	
	2. Yoshiga va irsiy moyilligiga ko'ra saraton kasalligi xavfi yuqori bo'lgan aholi guruhini shakllantirish	

B1.04.5 - Aholi orasida onkologik kasalliklarni erta aniqlash bo'yicha so'rovnomalar o'tkazish va xavf guruhini shakllantirish	3. Ayollarga sut bezlarini o'z-o'zini tekshirish usullarini amalda o'rgatish	
	4. Xavf guruhidagi shaxslarni rejalashtirilgan skrining tekshiruvlariga yo'naltirish	
	5. Teridagi o'zgarishlar, limfa tugunlari va og'iz bo'shlig'ini vizual onkologik ko'rikdan o'tkazish	
	6. So'rovnoma va ko'rik natijalarini tibbiy hujjatlarga qayd etish hamda shubha tug'ilganda onkologga yuborish	
	Ko'nikmalar:	
	Aholi bilan onkologik so'rovnomalarni o'tkazish	
	Vizual ko'rik davomida shubhali o'simta, xol yoki tugunlarni ajrata olish	
	Ayollarga sut bezini tekshirish texnikasini o'rgatish	
	Xavf guruhidagi bemorlarga skrining tekshiruvlarining ahamiyatini tushuntirish va ishontirish	
	Bemorlarda "kanserofobiya" holati kuzatilganda psixologik qo'llab-quvvatlash	
	Skrining natijalarini tahlil qilish va to'g'ri yo'naltirish	
	Bilimlar:	
	"Onkologik hushyorlik" tamoyillari va saraton kasalligining erta belgilari	
	Aholini onkologik skriningdan o'tkazish bo'yicha milliy dasturlar va muddatlar	
	Eng ko'p tarqalgan onkologik kasalliklar xavf omillari	
	Sut bezlarini o'z-o'zini tekshirish texnikasi va muddatlari	
	Periferik limfa tugunlari, qalqonsimon bez va teri qoplamlarini paypaslab ko'rish qoidalari	
	Onkologik bemorlar va xavf guruhidagi shaxslar bilan muloqot qilish etikasi	
	B1.05.5 - Kexsa yoshdagi va yolg'iz kexsalar holidan xabar olish, ularning dori vositalarini to'g'ri qabul qilishini nazorat qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Hududdagi 60 yoshdan oshgan, yolg'iz yashovchi va o'zgaralar parvarishiga muhtoj kexsalarining ro'yxatini shakllantirish
2. Tasdiqlangan grafik asosida kexsalar xonadoniga tashrif buyurib, ularning umumiy ahvoli va kognitiv holatini baholash		
3. Kexsa bemorlarning buyurilgan dori vositalarini o'z vaqtida va to'g'ri dozada qabul qilayotganligini tekshirish		
4. Uy sharoitida kexsalarining yiqilib tushish xavfini (pol, yorug'lik, poyabzal) baholash va xavfsizlik bo'yicha tavsiyalar berish		
5. Yolg'iz kexsalariga ijtimoiy xizmat ko'rsatishga muhtojlik tug'ilganda "Inson" ijtimoiy xizmatlar markaziga xabar berish		
6. Kexsalar bilan faol uzoq umr ko'rish va jismoniy faollikni saqlash bo'yicha suhbatlar o'tkazish		

		<p>Ko'nikmalar:</p> <p>Eshitish va ko'rish qobiliyati pasaygan keksalar bilan samarali muloqot o'rnatish</p> <p>Dori vositalarini qabul qilishni osonlashtirish uchun "tabletkalar qutisi"ni tashkil qilishga yordam berish</p> <p>Keksalarning funksional faolligini baholash</p> <p>Kognitiv buzilishlarni aniqlash uchun oddiy testlarni o'tkazish</p> <p>Ijtimoiy xizmatlar bilan hamkorlikda ishlashni tashkil qilish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Gerontologiya va geriatriya asoslari</p> <p>Keksa yoshdagi bemorlarda dori vositalarining metabolizmi va nojo'ya ta'sirlari</p> <p>Keksalar psixologiyasi, demensiya va Altsgeymer kasalligining dastlabki belgilari</p> <p>Yiqilishlarning oldini olish choralari va xavfsiz muhit yaratish tamoyillari</p> <p>Yolg'iz keksalar uchun davlat tomonidan beriladigan ijtimoiy kafolatlar va yordam turlari</p> <p>Osteoporoz va suyak sinishlarining profilaktikasi</p>
	Mas'uliyat va mustaqillik:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Qabulga kelgan bemorlarni saralash va shoshilinch holatlarni to'g'ri baholash bo'yicha shaxsiy javobgarlik 2. Tibbiy muolajalarni bajarishda aseptika, antiseptika va xavfsizlik qoidalariga qat'iy rioya qilish 3. Shifokor tayinlovlarini o'zboshimchalik qilmasdan, aniq va o'z vaqtida bajarish 4. Dispanser nazoratidagi va surunkali kasalligi bor bemorlarning monitoringini to'liq qamrab olish 5. Onkologik va yuqumli kasalliklarning erta belgilarini aniqlashda "tibbiy hushyorlik" tamoyiliga amal qilish 6. Yolg'iz keksalar va parvarishga muhtoj shaxslarning holati yuzasidan ijtimoiy xizmatlarga va shifokorga haqqoniy axborot berish 7. Bemorning ahvoli og'irlashganda yoki dori vositalariga allergik reaksiya kuzatilganda shifokor kelgunga qadar mustaqil birinchi yordam ko'rsatish
B2.5 - Aholining reproduktiv salomatligini muhofaza qilish va akusherlik yordamini ko'rsatish	B2.01.5 - Nikohlanuvchi shaxslarni tibbiy ko'rikdan o'tishlari bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Biriktirilgan hududda nikohlanishni rejalashtirayotgan shaxslar ro'yxatini shakllantirish 2. Nikohlanuvchilarga va ularning ota-onalariga nikohdan oldingi tibbiy ko'rikning maqsadi va ahamiyatini tushuntirish 3. Tibbiy ko'rikdan o'tish tartibi, manzili va tekshiruv turlari bo'yicha yo'riqnoma berish 4. Yaqin qarindoshlar o'rtasidagi nikohning salbiy oqibatlari va irsiy kasalliklar xavfi haqida profilaktik suhbatlar o'tkazish

		5. Nikohlanuvchilarning tibbiy ko'rikdan o'tganligini tasdiqlovchi ma'lumotnomani taqdim etishini monitoring qilish
		Ko'nikmalar:
		Yoshlar va ularning ota-onalariga huquqiy va tibbiy talablarni sodda tilda tushuntirish
		Nozik mavzularda xijolatsiz va professional muloqot qilish
		Irsiy kasalliklar bo'yicha birlamchi xavf guruhlarini aniqlash va genetika markaziga yo'naltirish
		Aholining tibbiy-huquqiy madaniyatini oshirish bo'yicha targ'ibot ishlarini olib borish
		Ziddiyatli vaziyatlarda ishontirish usullarini qo'llash
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi va Vazirlar Mahkamasining "Nikohlanuvchi shaxslarni tibbiy ko'rikdan o'tkazish to'g'risida"gi Nizomi
		Irsiy kasalliklarning kelib chiqish sabablari va qarindoshlar nikohining xavfi
		OIV/OITS, sil va jinsiy yo'l bilan yuquvchi kasalliklarning tarqalish yo'llari va profilaktikasi
		Tibbiy ko'rik natijalarining maxfiyligi qoidalari
		Reproduktiv salomatlik va oilani rejalashtirish asoslari
		Mehnat harakatlari:
		1. Biriktirilgan hududda tug'ruq yoshidagi ayollarni to'liq xatlovdan o'tkazish
		2. Ayollarni maqomiga ko'ra guruhlarga ajratish
		3. Yangi ko'chib kelgan yoki ko'chib ketgan ayollar haqidagi ma'lumotlarni elektron bazaga va pasport qismiga o'zgartirish kiritish
		4. Ijtimoiy himoyaga muhtoj va surunkali kasalligi bor ayollarni alohida nazoratga olish
		5. Xatlov natijalari bo'yicha umumiy hisobot tayyorlash va oilaviy shifokorga taqdim etish
		Ko'nikmalar:
		Katta hajmdagi ma'lumotlarni yig'ish, tizimlashtirish va tahlil qilish
		Aholi bilan muloqotga kirishish va kerakli ma'lumotlarni so'rab olish
		Tibbiy ma'lumotlar bazasi va Excel dasturida erkin ishlash
		Mahalla faollari bilan hamkorlik qilish
		Xatlov jarayonida aniqlangan muammolarni tezkor hal qilish
		Bilimlar:
		Aholini ro'yxatga olish va tibbiy xatlov o'tkazish metodologiyasi
	B2.02.5 - Mahalladagi tug'ruq yoshidagi ayollarni to'liq ro'yxatga olish	

		Tug'ruq yoshidagi ayollar demografiyasi va fertil yosh chegaralari
		"Ayollar daftari" va ijtimoiy himoya tizimi bo'yicha tushunchalar
		Aholining migratsiyasi va uni hisobga olish tartibi
		Shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish to'g'risidagi qonunchilik
		Tibbiy statistika asoslari
	B2.03.5 - Uyda to'satdan boshlangan tug'ruq jarayonida shoshilinch akusherlik yordamini ko'rsatish va onani shifoxonaga yetkazishni tashkil qilish	
		1. To'satdan boshlangan tug'ruq holatida chaqiriq joyiga zudlik bilan yetib borish va vaziyatni baholash
	2. "Tez tibbiy yordam" brigadasini chaqirish va ular yetib kelgunga qadar akusherlik yordamini ko'rsatish	
	3. Tug'ruqni qabul qilish uchun xavfsiz va toza joyni tayyorlash	
	4. Tug'ruq jarayonida onaga psixologik dalda berish va to'g'ri nafas olishni o'rgatish	
	5. Tug'ilayotgan chaqaloqni ehtiyotkorlik bilan qabul qilish, nafas yo'llarini tozalash va quritish	
	6. Kindikni steril sharoitda kesish va bog'lash	
	7. Tug'ruqdan keyingi qon ketishning oldini olish choralarini ko'rish	
	8. Ona va yangi tug'ilgan chaqaloqni ixtisoslashgan tug'ruq majmuasiga xavfsiz transportirovka qilish	
	Ko'nikmalar:	
	Ekstremal vaziyatda vahimaga tushmasdan tezkor va to'g'ri qaror qabul qilish	
	Aseptik sharoit yaratish	
	Tug'ruq vaqtida oraliq sohasini yirtilishdan himoya qilish usullarini qo'llash	
	Yangi tug'ilgan chaqaloq holatini birlamchi baholash	
	Bachadonning qisqarishini paypaslab tekshirish va tashqi massaj qilish	
	Kindikni steril bog'lash va kesish texnikasi	
	Shok holatidagi ayolga venaga kateter qo'yish va infuzion terapiyani boshlash	
	Bilimlar:	
	Fiziologik tug'ruqning davrlari va mexanizmi	
	Tug'ruq tamoyillari va uy sharoitida infeksiya profilaktikasi	
	Yangi tug'ilgan chaqaloqni birlamchi parvarishlash qoidalari	
	Tug'ruqdan keyingi ilk qon ketish sabablari va uni to'xtatish usullari	
	Kindikni kechiktirib kesishning ahamiyati	
	Shoshilinch akusherlik holatlarida birinchi yordam ko'rsatish algoritmi	
	Onani va bolani shifoxonaga yetkazish qoidalari	

	Mas'uliyat mustaqillik:	<p>1. Biriktirilgan hududdagi tug'ruq yoshidagi ayollarning elektron va qog'oz ro'yxatining haqqoniyligi va to'liqligi uchun shaxsiy javobgarlik</p> <p>2. Uy sharoitida to'satdan boshlangan tug'ruq vaqtida vaziyatni mustaqil baholash va ona hamda bola hayotini saqlab qolish uchun tezkor tibbiy yordam ko'rsatish</p> <p>3. Nikohlanuvchi shaxslarga tibbiy ko'rikdan o'tish tartibi va uning ahamiyatini to'g'ri tushuntirish</p> <p>4. Shoshilinch akusherlik yordamini ko'rsatishda aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya qilish</p> <p>5. Aholining reproduktiv salomatligi, oilaviy sirlari va tibbiy ko'rik natijalariga oid ma'lumotlarning maxfiyligini ta'minlash</p> <p>6. Xatlov jarayonida aniqlangan muammoli vaziyatlar va xavf guruhidagi ayollar haqida oilaviy shifokorga o'z vaqtida xabar berish</p> <p>7. Shoshilinch vaziyatlarda "Tez yordam" brigadasi yetib kelguniga qadar mustaqil harakat qilish va javobgarlikni zimmasiga olish</p>
B3.5 - Yuqumli kasalliklar profilaktikasi va emlash ishlarini bajarish	B3.01.5 - Milliy emlash kalendariga asosan bolalarni va xavf guruhidagi aholini profilaktik emlashga chaqirish	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Biriktirilgan hududdagi bolalar va emlanishi lozim bo'lgan aholi ro'yxatini yangilab borish</p> <p>2. O'zbekiston Respublikasi Milliy emlash kalendariga muvofiq har oy uchun profilaktik emlash rejasini tuzish</p> <p>3. Ota-onalarni va emlanuvchilarni emlash kuni, vaqti va joyi haqida oldindan xabardor qilish</p> <p>4. Emlashdan bosh tortayotgan fuqarolar bilan profilaktikaning ahamiyati haqida tushuntirish ishlarini olib borish</p> <p>5. Emlashga kelmagan bolalarni faol patronaj qilish va sababini aniqlash hamda qayta taklif etish</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Emlash rejasini to'g'ri tuzish va bolalar yoshiga qarab vaksina turini aniqlash</p> <p>Emlash kartotekasi va jurnallari bilan ishlash</p> <p>Ota-onalarga vaksinalarning foydasi va rad etishning xavfli oqibatlarini ishonchli va sodda tilda tushuntirish</p> <p>Emlashga kelmaganlarni aniqlash va ular bilan individual ishlash</p> <p>Emlash jarayonini tartibli tashkil qilish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>O'zbekiston Respublikasining profilaktik emlash milliy kalendari va unga kiritilgan o'zgartirishlar</p> <p>Vaksinalar orqali boshqariladigan yuqumli kasalliklar haqida tushuncha</p> <p>Emlashga qarshi ko'rsatmalar va tibbiy cheklovlar</p> <p>Aholini emlashga jalb qilish bo'yicha amaldagi buyruq va sanitar qoidalar</p>

		Antivaksinal kayfiyatdagi aholi bilan ishlash va ishontirish psixologiyasi
	B3.02.5 - Vaksinalarni "sovuqlik zanjiri" qoidalariga qat'iy rioya qilgan holda saqlash va tashish	Mehnat harakatlari:
		1. Emlash xonasidagi sovutgich haroratini kuniga ikki marta tekshirish va maxsus jurnalga qayd etish
		2. Vaksinalarni sovutgich javonlariga ularning turiga qarab to'g'ri joylashtirish
		3. Har bir vaksina flakonidagi termoinidikator holatini tekshirish va yaroqsizlarini ajratish
		4. Vaksinalarni tashish uchun maxsus termokonteynerlar va sovuqlik elementlarini tayyorlash
		5. Elektr energiyasi o'chib qolganda vaksinalarni saqlash bo'yicha favqulodda reja choralarini ko'rish
		6. Sovutgich ichini toza saqlash va muzlagan qatlam qalinligini nazorat qilish
		Ko'nikmalar:
		Termometr va termogigrometr ko'rsatkichlarini o'qish hamda qayd etish
		Sovutgich ichida havo aylanishini ta'minlash uchun vaksinalarni terish
		Vaksina flakoni monitori indikator rangi o'zgargan vaksinalarni vizual aniqlash va utilizatsiya qilish
		Muzlatish testini o'tkazish orqali vaksinaning sifatini tekshirish
		Elektr ta'minoti uzilganda vaksinalarni termokonteynerga tezkor va xavfsiz ko'chirish
		Bilimlar:
		"Sovuqlik zanjiri" tizimi tushunchasi va uning uzluksizligi tamoyillari
		Vaksinalarni saqlashning optimal harorat rejimi
		Vaksina flakoni monitoring 4 ta bosqichi va ularni interpretatsiya qilish
		Muzlatish mumkin bo'lmagan vaksinalar ro'yxati
		Sovutgich sumkalari va termokonteynerlardan foydalanish qoidalari
	Favqulodda vaziyatlarda haroratni saqlash usullari	
	B3.03.5 - Emlashdan oldin bolani termometriya qilish va emlashdan keyingi nojo'ya ta'sirlarni kuzatib borish	Mehnat harakatlari:
		1. Emlashdan oldin bolaning tana haroratini o'lchash va umumiy ahvolini ko'zdan kechirish
		2. Onadan bolaning so'nggi kunlardagi salomatligi, allergik reaksiyalari va avvalgi emlashlarga bo'lgan munosabati haqida so'rash
		3. Ota-onalardan emlashga rozilik xatini olish va ularga emlashdan keyingi kutiladigan holatlar haqida tushuntirish
		4. Emlash o'tkazilgandan so'ng bolani 30 daqiqa davomida tibbiyot muassasasida kuzatuv ostida olib qolish

		5. Emlashdan keyingi nojo'ya holatlar yoki allergik reaksiyalar kuzatilganda birinchi yordam ko'rsatish
		6. Kuzatuv natijalarini va ota-onaga berilgan tavsiyalarni tibbiy hujjatlarga qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Bolani emlashdan oldin fizik tekshiruvdan o'tkazish va kasallik belgilarini aniqlash
		Elektron va simobli termometrlardan to'g'ri foydalanish
		Ota-onalarga "Xabardor qilingan rozilik" shaklini to'ldirishga ko'maklashish
		Emlashdan keyingi mahalliy va umumiy belgilarni baholash
		Anafilaktik shok holatida adrenalin dozasini to'g'ri hisoblash va yuborish
		Ota-onalarga isitma chiqqanda nima qilish kerakligini sodda tilda tushuntirish
		Vahima holatida ota-onalarni tinchlantirish va vaziyatni nazoratga olish
		Bilimlar:
		Emlashga qarshi haqiqiy va soxta ko'rsatmalar
		Emlashdan keyingi tabiiy reaksiyalar va nojo'ya holatlar farqi
		Anafilaktik shokning dastlabki belgilari va shoshilinch yordam algoritmi
		Emlashdan keyingi davrda uy sharoitida bolani parvarishlash qoidalari
		O'ta sezuvchanlik reaksiyalari va allergik dermatit belgilari
		Tibbiy ko'rik va termometriya o'tkazish qoidalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Qabul vaqtida yoki uyda yuqumli kasallikka gumon qilingan bemorni aniqlash va darhol izolyatsiya qilish
		2. Hududiy Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi (SES) bo'limiga hamda muassasa rahbariga tezkor xabar berish
		3. Bemor bilan muloqotda bo'lgan shaxslar ro'yxatini tuzish va ularni tibbiy kuzatuvga olish
		4. Yuqumli kasallik o'chog'ida birlamchi dezinfeksiya ishlarini o'tkazish
		5. Bemorga Shoshilinch xabarnoma to'ldirish va yuborish
		6. Aholi o'rtasida kasallik tarqalishining oldini olish bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borish
		Ko'nikmalar:
		Epidemiologik anamnez yig'ish
		Yuqumli kasallik gumon qilinganda shaxsiy himoya vositalarini to'g'ri kiyish va yechish
	B3.04.5 - Yuqumli kasallik o'chog'i aniqlanganda, birlamchi epidemiyaga qarshi choratadbirlarni o'tkazish va SES xodimlariga xabar berish	

		Dezinfeksiya eritmalarini to'g'ri konsentratsiyada tayyorlash va ishlatish
		Kontaktida bo'lgan shaxslarni termometriya qilish va ko'rikdan o'tkazish
		Vahima ko'tarmasdan epidemiyaga qarshi tezkor choralarni tashkil etish
		Bilimlar:
		Yuqumli va parazitlar kasalliklarning birlamchi klinik belgilari hamda yuqish yo'llari
		Epidemiyaga qarshi rejim qoidalari va karantin tadbirlari
		Shoshilinch xabarnoma to'ldirish va yuborish tartibi hamda muddatlari
		Dezinfeksiya turlari va dezinfeksiyalovchi vositalarni tayyorlash qoidalari
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish tartibi
		Muloqotda bo'lganlarni kuzatish muddatlari
Mas'uliyat va mustaqillik:		1. Vaksinalarni saqlash va tashish jarayonida "sovuqlik zanjiri" qoidalariga rioya qilish hamda vaksinalarning sifati uchun moddiy javobgarlik
		2. Emlashdan keyingi asoratlar yoki anafilaktik shok holati kuzatilganda shifokor kelguniga qadar shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishda mustaqillik
		3. Milliy emlash kalendariga asosan bolalar va aholi qatlamini emlash bilan to'liq qamrab olish
		4. Emlash hisobotlarining haqqoniyligi va o'z vaqtida topshirilishi
		5. Yuqumli kasallik o'chog'i aniqlanganda, epidemiyaga qarshi birlamchi choralarni shifokor ko'rsatmasini kutmasdan mustaqil boshlash
		6. Ishlatilgan shprits va vaksina flakonlarini xavfsiz utilizatsiya qilish qoidalariga rioya etish
		7. Aholi o'rtasida vaksinalarga nisbatan ishonchni shakllantirish va noto'g'ri ma'lumotlarga qarshi kurashish
Texnik va/yoki texnologik talab		Yozuv stoli, stullar, tibbiy shkaf, pardalangan tibbiy kushetka, muolaja stoli, tomchi dori yuborish uchun shtativ, ginekologik kreslo, tonometr, fonendoskop, tibbiy termometr, pulsoksimetr va glyukometr, tibbiy tarozi va bo'y o'lchagich, tazomer va santimetr tasmasi, Akusherlik stetoskopi yoki portativ Fetal Doppler, shoshilinch tibbiy yordam sumkasi, anafilaktik shokga qarshi dori vositalari to'plami

Kasbning nomi:	Feldsher	
Mashg'ulot nomining kodi:	32530	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	5	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun o'rta maxsus tibbiy ta'lim muassasasini tamomlagan bo'lishi va sog'liqni saqlash muassasalarida kamida 1 yillik ish tajribasiga ega bo'lishi talab etiladi.	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	<p>Tibbiy ko'rikdan o'tgan va sog'lig'i kasbiy faoliyatni amalga oshirishga yaroqli bo'lishi. Yuqori darajadagi stressga chidamlilik. Kutilmagan, favqulodda vaziyatlarda bosiqlikni saqlash va samarali ishlash qobiliyati. Hayot uchun xavfli vaziyatlarda tezkor fikrlash, ma'lumotlarni bir zumda tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyati. Harakatlarda aniqlik, chaqqonlik va yuqori diqqat-e'tibor. Jismoniy va yuqori hissiy zo'riqishlarga bardosh berish. Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatuvchi jamoa bilan aniq, qisqa va tushunarli muloqot qila olish. Bemor holatining o'zgarishiga va ish ustuvorliklarining keskin o'zgarishiga tez moslasha olish.</p> <p>Bemorning ahvoli qanchalik og'ir bo'lmasin, kasbiy etika, bemor sha'ni va qadr-qimmatiga hurmat bilan yondashish.</p> <p>Tibbiy sir va bemor ma'lumotlarining maxfiyligini ta'minlash. Yangi shoshilinch yordam protokollari, jihozlari va texnologiyalarini doimiy o'rganishga va o'zlashtirishga intilish.</p>	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	o'rta maxsus professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	boshlang'ich professional ta'lim yoki o'rta professional ta'lim + norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	–	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	–	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	5	Umumiy amaliyot feldsher-akusheri
	5	Oilaviy poliklinika feldsher-akusheri
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
	O'qitish natijalari	
	Mehnat harakatlari:	
	1. Voqea joyiga yetib borgach, atrof-muhitning tibbiy xodim va bemor uchun xavfsizligini vizual baholash	
	2. Bemorning es-hushini so'zli muloqotga yoki og'riqli qo'zg'atuvchiga bo'lgan reaksiyasi orqali tezkor tekshirish	

D1.5 - Mustaqil ravishda bemorlarni tashxislash va shifokorgacha bo'lgan yordamni ko'rsatish	D1.01.5 - Bemor yoki jabrlanuvchining umumiy ahvolini baholash, hayot uchun xavf soluvchi belgilarni soniyalar ichida aniqlash	3. Nafas yo'llari o'tkazuvchanligi, nafas olish, qon aylanishi va tashqi jarohatlarni ko'zdan kechirish
		4. Hayot uchun o'ta xavfli belgilarni dastlabki soniyalar ichida identifikatsiya qilish
		5. Ommaviy jarohatlanish holatlarida jabrlanuvchilarni og'irlik darajasiga ko'ra "Triage" saralash
		Ko'nikmalar:
		Uyqu arteriyasida pulsni 10 soniyadan oshmagan vaqt ichida aniq paypaslay olish
		Nafas olish mavjudligini baholash
		Ko'z qorachig'ining yorug'likka reaksiyasini tekshirish
		Terining rangi, namligi va haroratini baholash
		Ekstremal vaziyatda vaqtni yo'qotmasdan tezkor klinik fikrlash va ustuvorlikni belgilash
		Jabrlanuvchining tana holatini va jarohat mexanizmini tahlil qilish
		Bilimlar:
		Voqea joyida xavfsizlikni ta'minlash qoidalari va xavf omillari
		Birlamchi ko'rikning "ABCDE" protokoli
		Klinik o'lim va biologik o'limning mutlaq hamda nisbiy belgilari
		Ong darajasini baholash shkalalari
		Markaziy va periferik arteriyalarda pulsni aniqlash nuqtalari
		Shok holatining turlari va vizual belgilari
	Ommaviy falokatlarda tibbiy saralash tamoyillari va rangli kodlar	
	Vital ko'rsatkichlarning yoshga oid kritik chegaralari	
	D1.02.5 - Shoshilinch holatlarda anamnez yig'ish va fizik tekshiruv o'tkazish	Mehnat harakatlari:
		1. Bemor, uning yaqinlari yoki guvohlardan qisqa anamnez yig'ish
		2. To'liq fizik tekshiruv o'tkazish
		3. Tanadagi jarohat, deformatsiya, shish, gematoma va qon ketish belgilarini aniqlash
		4. Og'iz bo'shlig'idan kelayotgan o'ziga xos hidlarni baholash
		5. Tekshiruv natijalarini shoshilinch tibbiy yordam varaqasiga xronologik tartibda qayd etish
		Ko'nikmalar:
		Vaqt tig'izligida aniq va maqsadli savollar berish
		Palpatsiya, perkussiya va auskultatsiya usullarini qo'llash
Suyak krepatatsiyasi va patologik harakatchanlikni aniqlash		
Zaharlanishlarga xos hidlarni farqlash		
Olingan ma'lumotlarni mantiqiy tahlil qilish va dastlabki tashxisni shakllantirish		

		Bilimlar:
		Shoshilinch holatlarda anamnez yig'ish algoritmlari
		Ichki va tashqi jarohatlarning klinik belgilari
		Sinish, chiqish, kuyish va sovuq urishning vizual hamda klinik belgilari
		O'tkir zaharlanish va koma holatlarining klinik ko'rinishlari
		Ichki kasalliklar propedevtikasi va diagnostika asoslari
		Tibbiy etika va deontologiya qoidalari
	D1.03.5 - Ommaviy baxtsiz hodisalar va falokatlar yuz berganda jabrlanuvchilarni saralash	Mehnat harakatlari:
		1. Voqea joyidagi jabrlanuvchilarning taxminiy sonini va umumiy vaziyatni baholash
		2. Jabrlanuvchilarni hayotiy ko'rsatkichlariga asosanib saralash guruhlariga ajratish
		3. Har bir jabrlanuvchiga tegishli rangdagi saralash talonini taqish
		4. Tibbiy yordam ko'rsatish va evakuatsiya qilish navbatini belgilash
		5. Saralash natijalari haqida tibbiy rahbar yoki dispetcherga axborot berish
		Ko'nikmalar:
		Har bir jabrlanuvchini baholashga minimal vaqt sarflash
		Nafas olish, puls va ong holatini tezkor tekshirish
		Jabrlanuvchining statusini rangli kodlar bilan to'g'ri identifikatsiya qilish
		Stress va tartibsizlik sharoitida tezkor qaror qabul qilish
		Qutqaruv xizmatlari bilan hamkorlikda harakat qilish
		Bilimlar:
		Ommaviy shikastlanish o'choqlarida tibbiy saralash tamoyillari
		START saralash algoritmi
	Saralash guruhlarining rangli kodlari va ularning mezonlari	
	Favqulodda vaziyatlarda tibbiy yordamni tashkil etish bosqichlari	
	Falokat tibbiyoti asoslari va xavfsizlik qoidalari	
	D1.04.5 - Elektrokardiogramma tushirish va o'tkir patologiyalarni dastlabki interpretatsiya qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Bemorning ko'krak qafasi va qo'l-oyoqlariga elektrodarni to'g'ri joylashtirish
2. Elektrokardiogramma tasmasini sifatli yozib olish va tasviyrlash		
3. EKG tasmasidagi o'tkir patologik o'zgarishlarni vizual aniqlash		
4. Aniqlangan o'zgarishlarni bemorning klinik belgilari bilan solishtirish		

	<p>5. EKG natijasini shifokorga yoki masofaviy kardiologiya markaziga uzatish</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Terini elektrodlar uchun to'g'ri tayyorlash va ulash</p> <p>EKG apparatini ishlatish va texnik xalaqitlarni bartaraf etish</p> <p>Yurak urish sonini EKG tasmasi bo'yicha hisoblash</p> <p>Yurak ritmi buzilishlarini va o'tkir ishemiya belgilarini farqlay olish</p> <p>EKG tasmasiga bemor ma'lumotlarini va vaqtni to'g'ri qayd etish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Yurakning o'tkazuvchanlik tizimi anatomiyasi va fiziologiyasi</p> <p>EKG elektrodlarini joylashtirish nuqtalari va standart ulamalar</p> <p>Normal EKG tishlari, intervallari va komplekslari ko'rsatkichlari</p> <p>O'tkir miokard infarkti belgilari</p> <p>Hayot uchun xavfli aritmiyalar belgilari</p> <p>EKG apparatidan foydalanish va texnik xavfsizlik qoidalari</p>
<p>D1.05.5 - Qonda qand miqdorini va kislorod saturatsiyasini tezkor aniqlash</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Barmoq uchini antiseptik vosita bilan tozalash va sterillikni ta'minlash</p> <p>2. Bir martalik lanset yordamida terini teshib, kapillyar qon namunasini olish</p> <p>3. Qon namunasini glyukometrga to'g'ri joylashtirish</p> <p>4. Pulsoksimetr datchigini bemorning barmog'iga o'rnatish</p> <p>5. Glyukometr va pulsoksimetr ekranidagi ko'rsatkichlarni o'qish hamda baholash</p> <p>6. Natijalarni tibbiy hujjatlarga qayd etish</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Glyukometr va pulsoksimetrni ishlatishga tayyorlash</p> <p>Og'riqsiz va xavfsiz tarzda kapillyar qon olish</p> <p>Glyukometrni to'g'ri qo'llash</p> <p>Saturatsiya ko'rsatkichlariga xalaqit beruvchi omillarni bartaraf etish</p> <p>Olingan raqamli natijalarni bemorning klinik holati bilan solishtirish va tahlil qilish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Qondagi qand miqdorining me'yoriy ko'rsatkichlari</p> <p>Gipo- va giperqlikemik koma holatlarining klinik belgilari</p> <p>Qonning kislorod bilan to'yinganligi normalari</p> <p>Gipoksiya darajalari va belgilari</p> <p>Ekspress diagnostika uskunalarini ishlatish qoidalari</p> <p>Aseptika va xavfsizlik texnikasi talablari</p>

	Mas'uliyat va mustaqillik:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hayot uchun xavfli holatlarni va klinik o'lim belgilarini aniqlashda mustaqillik 2. Qo'yilgan dastlabki tashxisning klinik belgilarga mosligi va asoslanganligiga javobgarlik 3. Diagnostik tekshiruvlar natijalarining aniqligi va to'g'ri interpretatsiya qilinishiga mas'uliyat 4. Voqea joyida shaxsiy va jamoaviy xavfsizlikni ta'minlash choralari ko'rish bo'yicha mas'uliyat 5. Bemorning ahvolidan kelib chiqib, shoshilinch yordam hajmini va transportirovka turini mustaqil belgilash 6. Tibbiy sirlarni saqlash va axloqiy me'yorlarga rioya etish 7. Olingan ma'lumotlarni tibbiy hujjatlarga to'liq va xatosiz kiritish bo'yicha mas'uliyat
D2.5 - Shoshilinch va kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy muolajalarni bajarish	D2.01.5 - Klinik o'lim holatida zamonaviy standartlar asosida yurak-o'pka reanimatsiyasini o'tkazish va defibrillyatordan foydalanish	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bemorning nafas olishi va qon aylanishi to'xtaganligini aniqlab, klinik o'lim tashxisini qo'yish 2. Zudlik bilan asosiy yurak-o'pka reanimatsiyasini boshlash 3. Avtomatik yoki yarim avtomatik defibrillyatorni bemorga ulash va yurak ritmini tahlil qilish 4. Ko'rsatma bo'lganda elektr impulsi berish 5. Reanimatsiya tadbirlarining samaradorligini har 2 daqiqada baholab borish 6. Havo yo'llari o'tkazuvchanligini ta'minlash uchun havo o'tkazgich yoki laringeal niqob o'rnatish <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Uyqu arteriyasida puls yo'qligini tezkor aniqlash</p> <p>To'g'ri chastota va chuqurlikda bilvosita yurak massajini bajarish</p> <p>Ambu qopi yordamida o'pkani samarali sun'iy ventilyatsiya qilish</p> <p>Defibrillyator elektrodlarini ko'krak qafasiga to'g'ri joylashtirish va apparatni ishlatish</p> <p>Reanimatsiya brigadasi tarkibida kelishilgan holda harakat qilish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Klinik o'limning tashxislash mezonlari</p> <p>Zamonaviy yurak-o'pka reanimatsiyasi algoritmlari</p> <p>Ko'krak qafasi kompressiyasini bajarish texnikasi va me'yorlari</p> <p>Defibrillyatsiyaga ko'rsatmalar va xavfsizlik qoidalari</p> <p>Havo yo'llarini ochish usullari va vositalari</p> <p>Reanimatsiya o'tkazishni to'xtatish mezonlari</p>

	D2.02.5 - Tashqi qon ketishlarni to'xtatish usullarini qo'llash	Mehnat harakatlari:
		1. Jarohatlangan sohani ko'zdan kechirish va qon ketish turini tezkor aniqlash
		2. Arterial qon ketishda jarohatdan yuqori qismga qon to'xtatuvchi jgut qo'yish
		3. Jgut qo'yilgan aniq vaqtni maxsus qog'ozga yoki bemorning peshonasiga yozib qo'yish
		4. Venoz va kapillyar qon ketishlarda jarohat ustiga bosuvchi steril bog'lam qo'yish
		5. Yirik tomirlarni suyakka bosib turish usulini qo'llash
		6. Qon yo'qotish belgilarini va gemorragik shok rivojlanishini kuzatib borish
		Ko'nikmalar:
		Arterial qon ketishni venoz qon ketishdan vizual farqlash
		Esmarh jguti yoki zamonaviy turniketlarni to'g'ri va samarali qo'llash
		Qo'l ostidagi vositalardan buralama jgut yasash
		Bosuvchi bog'lamni to'g'ri bog'lash texnikasi
		Jgut qo'yilgan vaqtni nazorat qilish
		Bilimlar:
	Qon ketish turlari va ularning klinik farqlari	
	Magistral qon tomirlarining anatomik joylashuvi va bosish nuqtalari	
	Qon to'xtatuvchi jgutni qo'yish qoidalari, muddatlari va xavfsizlik texnikasi	
	Gemorragik shok darajalari va klinik belgilari	
	Zamonaviy gemostatik vositalar haqida tushuncha	
	D2.03.5 - Suyak sinishi, chiqishi va umurtqa pog'onasi jarohatlarida transport immobilizatsiyasini bajarish	Mehnat harakatlari:
1. Jarohatlangan sohani ko'zdan kechirish, deformatsiya, shish va patologik harakatchanlikni aniqlash		
2. Standart yoki qo'lbola vositalar yordamida jarohatlangan a'zoni immobilizatsiya qilish		
3. Umurtqa pog'onasi jarohatiga gumon qilinganda bo'yin sohasiga maxsus fiksator taqish		
4. Siniq sohasidan yuqori va pastki bo'g'imlarni qimirlamaydigan qilib mustahkam mahkamlash		
5. Ochiq siniqlarda jarohat ustiga steril bog'lam qo'yib, so'ng shina o'rnatish		
6. Immobilizatsiyadan oldin va keyin qo'l-oyoq uchlarida sezgi hamda qon aylanishini tekshirish		
Ko'nikmalar:		
Metall simli shinalarni tana a'zosiga moslab to'g'ri shakllantirish		
Bo'yin umurtqalari jarohatida fiksatorni o'lchab to'g'ri taqish		

	<p>Bemorni umurtqa pog'onasini bukmagan holda qattiq zambilga xavfsiz yotqizish</p> <p>Ochiq siniqlarda suyak bo'laklarini ichkariga kiritmasdan tashqi fiksatsiya qilish</p> <p>Og'riqni kuchaytirmasdan ehtiyotkorlik bilan harakat qilish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Tayanch-harakat tizimi anatomiyasi va sinishlarning klinik belgilari</p> <p>Transport immobilizatsiyasining oltin qoidalari</p> <p>Umurtqa pog'onasi va orqa miya jarohatlarining xavfli simptomlari</p> <p>Travmatik shok profilaktikasi va og'riqsizlantirish asoslari</p> <p>Turli xil tibbiy shinalar turlari va ishlatish tartibi</p>
	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bemorning og'iz bo'shlig'ini ko'zdan kechirish va ko'rinib turgan yot jismlarni, tish protezlarini yoki qusuq massalarini mexanik tozalash 2. Nafas yo'llariga yot jism tiqilib qolganda zudlik bilan Geymlix usulini qo'llash 3. Hushsiz bemorda til orqaga ketib qolishining oldini olish uchun Safar usulini bajarish 4. Og'iz va burun bo'shlig'idagi suyuqliklarni elektr yoki mexanik so'rg'ich yordamida tortib olish 5. Nafas yo'llari o'tkazuvchanligini ushlab turish uchun havo o'tkazgich o'rnatish 6. Nafas yetishmovchiligida kislorod niqobi orqali namlangan kislorod berish <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Og'iz bo'shlig'ini barmoq yoki tampon bilan tezkor tozalash</p> <p>Tibbiy so'rg'ichdan samarali foydalanish</p> <p>Havo o'tkazgichni to'g'ri tanlash va jarohat yetkazmasdan o'rnatish</p> <p>Bo'g'ilib qolgan bemorga Geymlix usulini jismoniy kuchni to'g'ri taqsimlab bajarish</p> <p>Bemorning boshini nafas olish uchun qulay holatga keltirish</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Yuqori nafas yo'llarining anatomik tuzilishi va obstruksiya sabablari</p> <p>Asfiksiyaning klinik belgilari</p> <p>Geymlix usulini kattalar, bolalar va homiladorlarda qo'llash xususiyatlari</p> <p>Safar uchligi usulini bajarish texnikasi</p> <p>Aspiratsiya xavfi va oldini olish choralari</p> <p>Havo o'tkazgichlar turlari va o'lchamlari</p>

D2.04.5 -
Nafas yo'llari
o'tkazuvchanligini
tiklash

<p>D2.05.5 - O'tkir zaharlanishlarda oshqozonni yuvish va antidotlarni qo'llash</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p>
	1. Zaharlanish turini va vaqtini aniqlash uchun anamnez yig'ish hamda voqea joyini ko'zdan kechirish
	2. Bemorning hushida ekanligini va yutish refleksini tekshirish
	3. Ko'rsatma bo'lganda va qarshi ko'rsatma yo'qligida yo'g'on oshqozon zondi orqali oshqozonni "toza suv" chiqqunga qadar yuvish
	4. Maxsus antidotlarni standartlar asosida tezkor yuborish
	5. Zaharni bog'lab olish uchun sorbentlarni ichirish
	6. Kislota va ishqorlar bilan kuyish holatlarida oshqozonni yuvish taqiqlanganligini inobatga olish
	7. Bemorning nafas yo'llariga qusuq massasi ketib qolishining oldini olish choralarini ko'rish
	<p>Ko'nikmalar:</p>
	Voqea joyidagi shubhali idishlar va hidlarga qarab zahar turini aniqlash
	Oshqozon zondini bemorning bo'yiga moslab o'lchash va jarohatsiz kiritish
	Oshqozonni "toza suv" chiqqunga qadar samarali yuvish texnikasini bajarish
	Zaharlanish turiga qarab to'g'ri antidotni tanlash, dozasini hisoblash va yuborish
	Sorbentlarni to'g'ri eritish va bemorga ichirish
	Og'iz bo'shlig'i va xalqumdagi kimyoviy kuyish belgilarini vizual aniqlash
	Hushsiz bemorni aspiratsiyadan saqlash uchun "barqaror yonbosh" holatiga keltirish
	Zaharli modda qoldiqlarini va yuvindi suvlarni sud-tibbiy ekspertizasi uchun to'g'ri yig'ib olish
	<p>Bilimlar:</p>
	O'tkir zaharlanishlarning klinik tasnifi va belgilari
	Oshqozonni yuvish usullari va jarayonning texnik xavfsizlik qoidalari
	Oshqozonni yuvishga mutlaq va nisbiy qarshi ko'rsatmalar
	Antidot terapiyasi tamoyillari, asosiy antidotlarning dozalari va yuborish yo'llari
	Zondlash texnikasi va yoshga qarab yuvish suvlarining hajmini hisoblash
	Aspiratsion sindrom profilaktikasi va birinchi yordam
	Toksikologik xavfsizlik va tibbiy xodimning shaxsiy himoyasi

	<p>Mas'uliyat va mustaqillik:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klinik o'lim holatida reanimatsion choralarni shifokor ko'rsatmasini kutmasdan, zudlik bilan boshlash mustaqilligi 2. Qon oqishini to'xtatishda jgut qo'yish qoidalari va muddatlariga qat'iy rioya qilish uchun shaxsiy mas'uliyat 3. Umurtqa pog'onasi va suyak jarohatlarida transport immobilizatsiyasini to'g'ri bajarib, bemorning holati og'irlashishining oldini olish bo'yicha mas'uliyat 4. Oshqozonni yuvish va nafas yo'llarini tozalash jarayonida bemor xavfsizligini ta'minlash mas'uliyati 5. Shoshilinch vaziyatlarda ishlatiladigan tibbiy asbob-uskunalarining texnik sozligi va shayligi uchun javobgarlik 6. Bemor hayoti uchun o'ta xavfli bo'lgan holatlarda tasdiqlangan standartlar asosida dori vositalarini qo'llash bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish 7. Bajarilgan barcha shoshilinch muolajalar va ishlatilgan dori vositalarini tibbiy hujjatlarda to'liq va aniq aks ettirish uchun intizomiy mas'uliyat
<p>D3.5 - Davolash va reabilitatsiya muolajalarini bajarish</p>	<p>D3.01.5 - Shifokor tayinloviga yoki tasdiqlangan standartlarga ko'ra dori vositalarini turli usullarda yuborish va kateter o'rnatish</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shifokor tayinlov varaqasidagi dori vositasining nomi, dozasi, yaroqlilik muddati va yuborish usulini tekshirish 2. Muolaja uchun kerakli tibbiy asboblarni aseptika qoidalariga rioya qilgan holda tayyorlash 3. Periferik venaga venoz kateter o'rnatish va uni fiksatsiya qilish 4. Dori vositalarini vena ichiga, mushak orasiga yoki teri ostiga belgilangan tezlikda yuborish 5. Infuzion terapiya vaqtida suyuqlik tushish tezligini nazorat qilish va tizim ishlashini kuzatish 6. Bemorning dori vositasiga bo'lgan reaksiyasini monitoring qilish va nojo'ya ta'sirlarni aniqlash 7. Ishlatilgan o'tkir tig'li vositalarni maxsus xavfsizlik qutisiga tashlash <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Dori dozalarini bemorning yoshi va vazniga qarab to'g'ri hisoblash</p> <p>Venani vizual va palpator aniqlab, shikastlamasdan punksiya qilish</p> <p>Venoz kateterni bir urinishda o'rnatish va teriga to'g'ri mahkamlash</p> <p>Tomchi dori tizimini havo qoldirmasdan to'ldirish va bemorga ulash</p> <p>In'eksiya joyini to'g'ri tanlash va og'riqsizlantirish usullarini qo'llash</p> <p>Infuziya tezligini bemorning holatiga qarab sozlash</p>

		Allergik reaksiya boshlanganda infuziyani darhol to'xtatish va venani saqlab qolish
		Muolajadan keyin bemor holatini baholash va hujjatlashtirish
		Bilimlar:
		Dori vositalarining farmakologik guruhleri, nomutanosibligi va yuborish qoidalari
		Parenteral muolajalarni bajarishda aseptika va antiseptika standartlari
		Periferik venalarning anatomik joylashuvi va kateterlash texnikasi
		Infuzion va in'eksion asoratlarning belgilari va oldini olish
		Anafilaktik shok va o'tkir allergik reaksiyalarning klinik belgilari hamda shoshilinch yordam algoritmi
		Tibbiy chiqindilarni yig'ish va utilizatsiya qilish tartibi
	D3.02.5 - Jarohatlarga birlamchi ishlov berish, aseptik bog'lamlar qo'yish	Mehnat harakatlari:
		1. Jarohatning turini, joylashuvini, chuqurligini vizual baholash
		2. Jarohat atrofidagi terini antiseptik eritmalar bilan markazdan chetga qarab tozalash
		3. Jarohat yuzasini vodorod peroksidi yoki fiziologik eritma bilan yuvib, mexanik tozalash
		4. Jarohat ustiga steril salfetka qo'yib, tana qismiga mos keluvchi aseptik bog'lam bilan bog'lash
		5. Kuyish jarohatlarida pufakchalarni yormasdan, maxsus kuyishga qarshi steril qoplamalarni qo'llash
		6. Ochiq pnevmotoraksda havo o'tkazmaydigan bog'lam qo'yish
		Ko'nikmalar:
		Steril bog'lov materiallari va jarrohlik asboblarini ifloslantirmasdan ochish va ishlatish
		Jarohat chetlarini va yuzasini og'riqsizlantirish qoidalariga rioya qilgan holda tozalash
		Bosh, bo'yin, ko'krak va bo'g'im sohalariga murakkab bog'lamlarni (chepets, dez, velpo) to'g'ri qo'yish
		Bog'lamning qon aylanishini buzmasligini va jarohatda mustahkam turishini ta'minlash
		Okklyuzion bog'lamni (germetik) tezkor va havo kiritmasdan yopish
		Kuygan yuzaga yopishib qolgan kiyimlarni yulmasdan, atrofni kesib olib tashlash
		Bilimlar:
		Jarohatlarning tasnifi va birlamchi bitish xususiyatlari
		Aseptika va antiseptika qoidalari hamda zamonaviy antiseptik vositalar
		Desmurgiya asoslari

		Kuyish va sovuq urish darajalari hamda ularga birlamchi ishlov berish standartlari
		Qoqshol va quturish kasalliklarining shoshilinch profilaktikasi ko'rsatmalari
D3.03.5 - Bemorni zambilda yoki qo'lda xavfsiz tashish qoidalariga rioya qilish		Gemostaz usullari
		Mehnat harakatlari:
		1. Bemorning holati va jarohat turiga qarab xavfsiz tashish usulini tanlash
		2. Jamoa bilan kelishilgan holda bemorni sinxron tarzda ko'tarish va zambilga avaylab yotqizish
		3. Harakatlanish vaqtida yiqilib tushishning oldini olish uchun bemorni xavfsizlik kamarlari bilan mustahkamlash
		4. Bemorni tashxisga mos keluvchi fiziologik holatda joylashtirish
		5. Zinapoyadan tushish va ko'tarishda zambilning bosh va oyoq tomonlarini to'g'ri yo'naltirish
		6. Tez yordam mashinasida va shifoxona ichida harakatlanish jarayonida bemorning ahvolini uzluksiz monitoring qilish
		Ko'nikmalar:
		Jamoa harakatlarini muvofiqlashtirish va aniq buyruq berish
		Tibbiy zambil mexanizmlarini chaqqon va to'g'ri boshqarish
		Umurtqa pog'onasi jarohatida bemorni "Log-roll" usulida qattiq shitga o'tkazish
		Tor yo'laklar va zinapoyalarda zambilni muvozanat saqlagan holda olib yurish
		Bemorning tanasiga botmaydigan va qon aylanishini buzmaydigan qilib kamarlarni taqish
		Og'ir bemorlarni ko'tarishda o'z belini jarohatlashdan saqlash texnikasini qo'llash
		Bilimlar:
		Transportirovka ergonomikasi va yuk ko'tarishda umurtqa pog'onasini himoya qilish qoidalari
		Turli patologiyalarda bemorni tashish pozitsiyalari
		Zamonaviy transport vositalari turlari va ishlash mexanizmi
		"Tez yordam" mashinasida harakat xavfsizligi va zambilni fiksatsiya qilish tartibi
	Noto'g'ri tashish oqibatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asoratlar	
	O'ta og'ir vaznli va ruhiy qo'zg'algan bemorlarni tashish xususiyatlari	

	D3.04.5 - Tez tibbiy yordam mashinasidagi tibbiy asbob-uskunalar va dori qutisining to'liqligini va yaroqliligini har navbatchilikda tekshirish	Mehnat harakatlari:	
		1. Navbatchilikni qabul qilish vaqtida maxsus sumka va dori qutisidagi vositalarning to'liqligini tasdiqlangan ro'yxat bo'yicha tekshirish	
		2. Dori vositalarining yaroqlilik muddati, ampulalar butligi va saqlash harorati rejimiga rioya qilinganligini nazorat qilish	
		3. Tibbiy asbob-uskunalarining batareya quvvati va ishlash qobiliyatini test rejimida sinab ko'rish	
		4. Kislorod ballonidagi bosim miqdorini, reduktor sozligini va namlagichdagi suv sathini tekshirish	
		5. Mashina salonini, zambillarni va tibbiy yuzalarni navbatchilik davomida dezinfeksiya qilish	
		6. Ishlatilgan dori va bog'lov materiallari o'rnini to'ldirish va sarf-xarajat hisobotini yuritish	
		Ko'nikmalar:	
		Qisqa vaqt ichida katta hajmdagi tibbiy inventarni ro'yxatdan o'tkazish	
		Dori vositalarining yaroqsizligini vizual aniqlash	
		Murakkab tibbiy uskunalarini ishga tushirish va nosozlik kodlarini o'qish	
		Kislorod tizimini xavfsiz ulash va germetikligini tekshirish	
		Dezinfeksiyalovchi eritmalarni to'g'ri tayyorlash va sirtlarga ishlov berish	
		Moddiy javobgarlik hujjatlarini va sarf jurnallarini aniq yuritish	
		Bilimlar:	
		Tez tibbiy yordam avtomashinalarini dori vositalari va tibbiy buyumlar bilan jihozlash standartlari	
		Dori vositalarini, jumladan narkotik va psixotrop moddalarni saqlash, hisobga olish va berish qoidalari	
		Tibbiy elektrotexnika xavfsizligi va asbob-uskunalarini ekspluatatsiya qilish yo'riqnomalari	
		Kislorod ballonlari va gaz uskunalarini bilan ishlashda yong'in xavfsizligi texnikasi	
		Sanitariya-gigiyena qoidalari va tibbiy transportni dezinfeksiya qilish rejimlari	
		Tibbiy chiqindilarni boshqarish va utilizatsiya qilish tartibi	
		Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Shifokor tayinlov varaqasidagi dori vositalarining dozasi va yuborish usulini qayta tekshirish hamda xatolik o'tgan bo'lsa, aniqlashtirish uchun mas'uliyat
			2. Invaziv muolajalar vaqtida sterillikni saqlash va bemorga infeksiya yuqishining oldini olish
			3. Bemorni tashish jarayonida uning xavfsizligini ta'minlash

		4. Narkotik va psixotrop moddalarning hisobini to'g'ri yuritish va maqsadli ishlatilishi uchun moddiy va huquqiy javobgarlik
		5. Tez tibbiy yordam mashinasidagi jihozlarning texnik sozligini navbatchilik davomida nazorat qilish
		6. Tibbiy chiqindilarni boshqarish va utilizatsiya qilish qoidalarini buzganlik uchun intizomiy javobgarlik
Texnik va/yoki texnologik talab		Zamonaviy "Tez tibbiy yordam" reanimobili yoki maxsus sanitar avtotransport, ko'p funksiyali tibbiy zambil va yumshoq zambil, vakuumli matras va shinalar to'plami, kislorod balloni, defibrillyator-monitor, portativ o'pkani sun'iy ventilyatsiya qilish apparati va Ambu qopi, elektr so'rg'ich, pulsoksimetr va glyukometr, tonometr va fonendoskop, nebulayzer, "Feldsher sumkasi", reanimatsion to'plam, steril akusherlik to'plami, kuyishga qarshi va jarohatni bog'lash to'plamlari, epidemiologik xavfsizlik uchun himoya kiyimlari to'plami, ratsiya yoki xizmat plansheti, GPS-treker, tasdiqlangan tibbiy blank va jurnallar.

V. Kasbiy standartning texnik ma'lumotlari

5.1. Kasbiy standartning rekvizitlari

1.	Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining tasdiqlash hujjatlari:	Sog'liqni saqlash va farmatsevtika sohasida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining 23-yanvar 2026-yildagi 1-son bayoni
2.	Milliy malaka tizimini rivojlantirish institutining xulosasi:	KS-0084-son xulosa, 24.02.2026
3.	Kasbiy standart talqini va ishlab chiqilgan sanasi:	1.0-talqin, 13.02.2026
4.	Taxminiy qayta ko'rib chiqish sanasi:	13.02.2031

5.2. Kasbiy standartni ishlab chiqishga mas'ul tashkilot haqida ma'lumotlar

Sog'liqni saqlash vazirligi

(tashkilot nomi)

Vazirning birinchi o'rinbosari

Boboyev Alisher Shukrullayevich

(rahbarning lavozimi, imzosi va F.I.O.)

5.3. Kasbiy standartni ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot (korxonalar) to'g'risida ma'lumot

T/r	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1.	O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi fan ta'lim va innovatsiyalar boshqarmasi boshlig'i	Ismailov O'ktam Safayevich
2.	Toshkent davlat tibbiyot universiteti kafedra mudiri	Azimov Aziz Muxamedjanovich
3.	Toshkent davlat tibbiyot universiteti kafedra mudiri	Kamilov Xaydar Pazilovich
4.	Toshkent davlat tibbiyot universiteti dotsenti	Yakubov Erkin Amongeldiyevich
5.	Toshkent davlat tibbiyot universiteti assistenti	Nazarova Nigina Otabek qizi
6.	Toshkent davlat tibbiyot universiteti dotsenti	Atakov Sarvar Sultanbayevich
7.	Toshkent davlat tibbiyot universiteti dotsenti	Nuritdinova Nigora Batirovna
8.	Toshkent farmatsevtika instituti o'qituvchisi	Sultanova Rano Khakimovna
9.	Tibbiyot xodimlarini kasbiy malakasini rivojlantirish markazi dotsenti	Xaydarova Ravshankhon Turg'unovna
10.	Tibbiyot xodimlarini kasbiy malakasini rivojlantirish markazi dotsenti	Rakhimov Azamat Ulugovich

**SOG‘LIQNI SAQLASH VA FARMATSEVTIKA SOHASIDA KASBIY
MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA TARMOQ KENGASHI**

**KASBIY STANDART
FELDSHERLIK ISHI**